

glasilo organizacije združenega dela Iskra
tovarna baterij Zmaj Ljubljana

naš glas

7-10

julij - oktober

1977 letnik XII

V tej številki objavljamo:

REZULTATI OSMIH MESECEV

NAŠA SAMOUPRAVNA
ORGANIZIRANOST

NAŠA STALIŠČA

DOPOLNITEV NAŠIH AKTOV

NOVI ČLANI ZK

GRADIMO NOVO TOVARNO

OSEBNI DOHODKI PO NOVM

SEPTEMBER, KAKRŠEN ŠE NIKOLI

ZMAJ V ZNAMENJU
PRIHODNJEGA LETA

NOVO IME GLASILA ?

O PROBLEMATIKI GLASIL

50 LET IMENA "ZMAJ"

NOVI PROIZVODI

PODJETNIŠKA MISELNOST

TRATNIK - REPREZENTANT
JUGOSLAVIJE

in še druge zanimivosti

začetek selitve zmaja

Čeprav bo poteklo še leto dni do dokončne preselitve tovarne ZMAJ na novo lokacijo v Stegne, opravičujemo naslov s preselitvijo skladišč, ki poteka ravno te dni.

Stisko skladiščnih prostorov smo sicer uspešno rešili že lansko jesen, ko smo začeli uporabljati novozgrajeno halo v Stegnah, kamor smo v pretežni meri le vskladiščevali večje količine reprodukcijskega

materiala in deloma tudi trgovsko blago.

Te dni pa se izvaja dokončna preselitev skladišč repro materiala in gotovih izdelkov. Zato prihaja slovo za vse skladiščne delavce in vhodne kontrole, slovo od delovnih prostorov na Šmartinski cesti ter začetek dela v prostorih že zgrajenega dela tovarne, kamor se bomo v celoti in vsi preselili prihodnje leto. My

rezultati osmih mesev

Rezultati poslovanja v osmih mesecih letošnjega leta

Prehajamo v zadnji kvartal letošnjega leta in v tem mesecu bomo obravnavali rezultate poslovanja preteklih devetih mesecev. Ker pa je ob pisanju tega članka obračun tričetrtletja še v izdelavi vam lahko posredujem podatke le za osem mesecev.

Prodaja baterij na domačem trgu v letošnjem letu je bila zadovoljiva saj smo osem-mesečni plan presegli za 5 % napram lansкому letu pa prodali 15 % več baterij. Procent preseganja prodaje po vrstah baterij je naslednji:

Baterija	%porasta napram Planu	%porasta napram prete- klemu letu
3R 12	+ 6	+ 17
R 6	+ 4	+ 13
R 14	+ 12	+ 18
R 20	+ 9	+ 14
2R 10	- 9	+ 13
6AF 22	+ 4	+ 30

Asortiman baterij je dopolnjen z baterijami super R 20 in R 14, ki smo jih prodali več kot lansko leto vendar manj kot je bilo planirano, ter alkalnimi LR 14 baterijami.

Prodaja elementov je 17 % večja od planirane ter 43 % večja od lanskoletne, dočim na področju prodaje specialnih baterij zasledimo zmanjšanje obsega prodaje. V preteklih mesecih smo prodali 201 ton

MnO₂ čeprav prodaja za tuje kupce ni bila planirana.

Svetilk smo prodali 4 % manj kot je bilo planirano oz. 23 % več kot v istem obdobju lanskega leta. Velik porast prodaje zasledimo še pri žarnicah pri katerih je plan prodaje presežen za 77 %, napram lansкому letu pa smo jih prodali 80 % več.

Da smo bili uspešni na domačem trgu lahko podkrepimo tudi z dejstvom, da smo v osmih mesecih prodali 3.330.000 kom baterij več kot Croatia oz. dosegli 53 % tržni delež. Porast prodaje na domačem trgu napram lansкому letu je v Croatii 5 v Zmaju pa 15 %.

Na področju izvoza baterij smo v tem letu naredili izredno malo. Količine, ki so bile izvožene so bile predvsem vzorčnega značaja, tako da je še vedno velika razlika med vrednostjo uvoza repromateriala in vrednostjo izvoza izdelkov.

Analiza proizvodnje nam pokaže, da smo bili v pogledu doseganja količinskega plana proizvodnje baterij uspešni, saj smo postavljeni proizvodni plan presegli pri vseh baterijah razen pri super in alkalnih, kjer pa je proizvodnja še v osvajanju. Stroškovno gledano pa ne moremo govoriti o uspešnosti proizvodnje, saj sta dva osnovna elementa negativ-

na in sicer produktivnost dela in direktni stroški na enoto proizvoda.

Produktivnost dela je bila v pretečenem obdobju izredno nizka. V ljubljanskem obratu je porasla za 5 % v šentviškem obratu pa za 22 %. V primerjavi s porastom osebnih dohodkov 40 % v masi, nastopa previsok razkorak med dvigom produktivnosti dela in osebnimi dohodki. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega je bil v lanskih osmih mesecih 3.509 din, v letošnjem istem obdobju pa 4.608 din, kar je 31 % več. Statistično ugotovljeni porast življenjskih stroškov v osmih mesecih je 13,7 % kar pomeni, da so realni osebni dohodki na zaposlenega porasli za 17,3 %.

V obeh proizvodnih obratih zasledimo prekoračitve planiranih direktnih stroškov glede na proizvedeno količino tako v pogledu porabljenega materiala kot tudi osebnih dohodkov, in sicer v obratu Ljubljana za din 716.543,40 oz. 1,6 % v obratu Šentvid za din 611.957,40 oz. 7,1 %. Podrobnejša analiza direktnih stroškov po devetmesečnem obračunu bo pokazala glavne vzroke navedenih prekoračitev.

Osemmesečna vrednost prodaje je bila 2 % večja od planirane ter 31 % večja od dosežene v istem obdobju lanskega leta. Bonitete kupcem se gibljejo v mejah planiranih in znašajo pri sistemu maloprodajnih cen v povprečju 25,8 %. Poleg prekoračitve direktnih stroškov proizvodnje kot je bilo omenjeno se javljajo še prekoračitve dejanskih nabavnih cen materiala nad planskimi cenami. Planske cene se v letošnjem letu niso menjale, ostale so na nivoju leta 1976,

zaradi zalog materiala, ki smo ga dobavili od Lumine. Ker pa cene materiala tudi rastejo je v osmih mesecih ugotovljeno 386.000,00 din prekoračitev planskih cen za material porabljen v prodanih proizvodih.

Indirektni (režijski) stroški se gibljejo v mejah planiranih, v osmih mesecih so cca 4 %

nižji od planiranih, napram preteklemu letu pa so porasli za 48 %. Breme tega povečanja nosi večja masa osebnih dohodkov ter višje amortizacijske stopnje. Na splošno je ugotovljeno, da stroški vključno z osebnimi dohodki rastejo prehitro glede na dosežen obseg poslovanja.

Doseženi ostanek dohodka je sicer 11 % večji od planirane vendar po obsegu premajhen, da bi lahko pokrili vse obveznosti in zlasti še zagotovili sredstva za normalno razširitev poslovanja, istočasno pa opravičili izplačano maso osebnih dohodkov.

Do konca leta je še izredno kratek čas vendar bo potrebno usmeriti vse sile v pospešeno prodaje izdelkov na domačem tržišču ter zmanjšanje stroškov v internem poslovanju.

Ivica Jazbec

Slika na prvi strani v levem zgornjem kotu: Hodnik v podkleteni proizvodni hali z garderobami na obeh straneh ter z vhodom v proizvodnjo oziroma izhodom skozi upravno poslopje.

LJUBLJANA

ŠMARTINSKA C. 28

Telefon 20-714

Vaš znak:

Vaša številka:

Naš znak:

Naša številka:

50 let imena ZMAJ

"Tovarni za galvanične elemente in elektrotehniko" ki je bila ustanovljena leta 1923, je bilo v mesecu juliju 1927 dodano še posebno ime "ZMAJ".

Skoraj 55 letna tovarna baterij tako že pol stoletja nosi ime ZMAJ.

Še pred desetimi leti je bil napis ZMAJ na strehi naše tovarne poudarjen z značilno oblikovano črko Z.

Niša samoupravna organiziranost

V zadnji številki glasila smo vas podrobneje informirali o posameznih aktivnostih v zvezi z našo samoupravno organiziranostjo ki so potekale na poslovnem, samoupravnem in družbenopolitičnem nivoju, tako v SOZD Iskra, kakor tudi v DO Zmaj.

Informacijo smo zaključili s pobudo Družbenega pravobranilca samoupravljanja SR Slovenije. Skupščini Združenega podjetja Iskra, da razveljavi oz. spremeni sklep (pod zap.št. 54) s svojega petega zasedanja dne 19. aprila 1977.

V Združenem podjetju Iskra niso upoštevali pobude Družbenega pravobranilca samoupravljanja SR Slovenije, saj v roku 1 meseca niso sprejeli ustreznega sklepa, zato je le-ta podal naslednjo prijavo pri sodniku za prekrške:

"Družbeni pravobranilec samoupravljanja SR Slovenije je dne 17.8.1977 ugotovil, da Združeno podjetje Iskra, Ljubljana, ni ravnalo v skladu z njegovo pobudo z dne 6.7.1977 in predlaga, da sodnik za prekrške po 654. členu Zakona o združenem delu, Združeno podjetje Iskra in odgovorno osebo kaznuje z denarno kaznijo.

Utemeljitev:

Družbeni pravobranilec samoupravljanja SR Slovenije je dne 6.7.1977 v pobudi skupščini Združenega podjetja Iskra zahteval, da razveljavi oz. spremeni sklep z dne 19.4.1977, se

sestane v roku enega meseca in sprejme ustrezen sklep ter o pobudi družbenega pravobranilca samoupravljanja obvesti delavce in sindikalno organizacijo združenega podjetja. Slednjega skupščina Združenega podjetja kljub ponovnemu opozorilu dne 19.7.1977 ni upoštevala in s tem kršila 549. člen Zakona o združenem delu. Delavci Združenega podjetja Iskra namreč do 17.8.1977 preko glasila organizacije Združenega podjetja "Iskra" s pobudo družbenega pravobranilca še niso bili seznanjeni."

Kmalu po intervenciji družbenega pravobranilca samoupravljanja je poslovodni kolegij pripravil nov predlog sklepa za skupščino SOZD, ki ga je obravnaval in osvojil tudi sindikat SOZD Iskra. Naš predstavnik sindikata se s predlaganim sklepom ni strinjal, saj nismo imeli nobenih možnosti sodelovanja pri njegovem oblikovanju, prav tako pa je v nasprotju z interesi delavcev DO Zmaj.

V boljše informiranost v nadaljnjem tekstu navajamo predlog sklepa z njegovo obrazložitvijo:

"Skupščina ZP Iskra predlaga delavcem DO Zmaj, da sočasno z usklajevanjem svoje samoupravne organiziranosti in samoupravnega združevanja v SOZD Iskra z Zakonom o združenem delu, ki naj bi po skupnem programu bilo zaključeno do konca leta 1977, ponovno prete-

htajo svojo odločitev o izdvojitvi iz DO - Industrija elementov za elektroniko in si prizadevajo uskladiti svoja stališča glede združevanja v SOZD Iskra z delavci ostalih delovnih organizacij v sestavi SOZD Iskra.

Utemeljitev:

Skupščina ZP Iskra sodi, da združitev delavcev Zmaja z ostalimi proizvajalci elementov v skupni delovni organizaciji Iskra - industrija elementov za elektroniko zagotavlja dolgoročno reprodukcijsko sposobnost in s tem socialno varnost delavcev celotne DO. Uresničitev prioritarnih ciljev, sprejetih s samoupravnim sporazumom o temeljih plana SOZD Iskra za obdobje 1976-1980, ki so ga podpisali tudi delavci Zmaja in med katere sodi profesionalizacija elementov, terja uvažanje vrste novih tehnologij, za kar je potrebno načrtno združevanja dela in sredstev vseh proizvajalcev elementov, pa tudi ostalih delavcev Iskre.

Skupščina ZP Iskra hkrati ugotavlja, da stališča DO Zmaj glede združevanja dela in sredstev v SOZD Iskra, ki jih je sporočil skupščini direktor DO Zmaj dne 14.4.1977 pomenijo odstopanje od prevzetih obveznosti po samoupravnem sporazumu o združevanju in temeljih plana 1976 - 1980. Skupščina smatra, da je spreminjanje prevzetih obveznosti zadeva, ki se tiče vseh podpisnic in je potemtakem potrebno doseči sporazum.

S svojim sklepom z dne 19.4. 1977 skupščina ZP Iskra ni osporavala formalno pravico delavcev Zmaja, da se konstituirajo kot delovna organizacija, temveč je le želela opozoriti, da ostale članice SOZD Iskra niso dolžne prevzeti soodgovornost za posledice enostranskih odločitev in da se bodo o tem opredelile v postopku spreminjanja samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD, delavce DO Zmaj pa v luči sprejetih ugovitovitev pozvati k ponovnemu tehtanju svojih odločitev v sodelovanju z ostalimi delavci SOZD."

Ocenjujemo, da se predlog sklepa bistveno ne razlikuje od sklepa, ki ga je sprejela skupščina ZP Iskra dne 19. aprila 1977. Ker v tem času, ko pripravljamo to informacijo skupščina še ni razpravljala o predlogu, ne želimo dajati podrobnejših ocen, vendar smo vseeno dolžni opozoriti na obrazložitev sklepa, ki je z naše strani lahko deležna posebne pozornosti.

Stališče navedeno v obrazložitvi diskvalificira delavce Zmaja pri njihovih pravicah, da bodo svoj razvoj kreirali sami po načelu, da bodo plani vsklajeni z drugimi subjekti planiranja, da bo upoštevan družbeni interes za nadaljnji razvoj in krepitev materialne osnove dela in da razvojni interesi ne bodo ogrožali drugih. Delavci Zmaja se namreč nikdar niso odločili za profesionalizacijo svoje proizvodnje kot je to napisano v citiranem dđlomku. To bi namreč lahko na hitro ogrozilo naš obstoj in razvoj. Zaradi takega pavšaliziranja delavci Zmaja sodimo o nestrokovnem in tehnokratsko-birokratskemu pristopu reševanja Zmajevega "problema" in

Nikoli nismo pomislili, še manj načrtovali ali se odločali za profesionalizacijo baterij, kot trdijo v Iskri. Na sliki: sestanek ZK.

njegove vključitve v SOZD.

Z veliko zamudo je bila pobuda Druženega pravobranilca samoupravljanja, čeprav brez ustreznega naslova, objavljena dne 3.9.1977 v Iskrinem časopisu.

Informacija o naši samoupravni organiziranosti ne bi bila popolna, če v tej zvezi ne bi povdarili številnih aktivnosti v zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu, ki potekajo v TOZD, DO in SOZD Iskra. Med temi aktivnostmi moramo še posebej izdvojiti javno razpravo o Osnutku tez za samoupravni sporazum o združevanju v SOZD Iskra, saj nas sprejeti sporni sklep skupščine, kakor tudi na novo predlagani sklep skupščini zavezujeta, da v času javne obravnave ponovno preverimo pravilnost naše samoupravne organiziranosti. Poleg pripombe, ki se nanaša na naš status v Iskri, ki smo jo objavili v prvem članku, smo delavci DO Zmaj dali na Teze samoupravnega sporazuma o združevanju

v SOZD Iskra še naslednje pripombe:

1. Tendenca, da bi se s samoupravnim sporazumom SOZD podpisniki zavezali združevati sredstva v vseh primerih, neodvisno od povezanosti in interesov ni sprejemljiva. Dopustiti subjektom planiranja (TOZD, DO) dogovarjanje o združevanju dela in sredstev za vsak primer posebej.

2. V samoupravnem sporazumu natančneje definirati funkcije, ki naj jih opravlja delovna skupnost skupnih služb SOZD. Te naj bodo organizirane v ožjem obsegu. Ostale funkcije našteje v dejavnosti skupnega izvajanja (str. 4 tč.1) naj se opravljajo po načelu svobodne izmenjave dela, kar pomeni dogovarjanje o obsegu del z vsako TOZD in DO posebej in v odvisnosti od dela združevanja sredstev za to dejavnost, kar naj se regulira s posebnimi samoupravnimi sporazumi.

3. Kategorijo izjemnega dohodka

/naslednja stran/

/s prejšnje strani/

Samoupravna organiziranost

je potrebno urediti skladno z zakonom in opustiti predlagano formulacijo.

4.

Pooblastila SOZD natančneje definirati na enem mestu.

5.

Predlagana n.sol.o. je za SOZD neustrezna.

Na nivoju SOZD Iskra je bil ustanovljen Odbor za spremljanje izvrševanja programa in delovnih načrtov preobrazbe samoupravnih odnosov v ZP Iskra, ki je razpravljala tudi o pripombah na Teze

samoupravnega sporazuma in jih skušal uskladiti. Na sejah odbora je sodeloval tudi naš delegat, ki je posredoval navedene pripombe DO Zmaj.

Smatrali smo, da je to pravo mesto, kjer lahko razpravljamo tudi o naši samoupravni organiziranosti, poleg tega pa nas k temu sili tudi sklep skupščine. V poslovodnem kolegiju so bili očitno drugačnega mnenja, saj naše pripombe sploh niso vključili v zbirni prikaz pripomb. Na željo našega delegata, da bi odbor zavzel določeno stališče glede statusa DO Zmaj v SOZD Iskra, oz. da bi se posamezne DO izjasnile v čem je njihov pomislek, da Zmaj ne more biti organiziran kot DO v SOZD Iskra, ni bilo ustreznega odgovora. Diskusija je izzvenela v ugotovitvi, da odbor ni kompetenten za takšno razpravljavanje (čeprav se je na odboru veliko govorilo o statusnih vprašanjih v drugih DO: Elektromehanika, DO posebnega pomena itd.) in da bo o tem vprašanju razpravljala skupščina ZP Iskra. Na odboru se

Tudi v obratu Šentvid so člani Osnovne organizacije sindikata razpravljali o predloženih osnutkih štirih novih zakonov.

DO Zmaj ni uskladil v pripombah pod št. 1. in 2., v drugih pripombah pa smo se prilagodili stališčem ostalih DO.

O celotnem dogajanju bodo v tovarni Zmaj ponovno razpravljale vse politične organizacije in delavski svet, sprejeta stališča bomo objavili v posebnem članku in posredovali na vse pristojne nivoje.

V naslednji številki vas bomo informirali o nadaljnjem razvoju dogodkov.

Urednik

nerazumljivo

V glasilu ISKRA številki 35 od 3. septembra 1977 je bila objavljena pobuda družbenega pravobranilca v zvezi s sklepom Skupščine SOZD Iskra z dne 19. aprila 1977 in katero smo v našem glasilu objavili že v junijski številki.

Glasilo ISKRA je, kljub rednemu tedenskem izhajanju objavila pobudo z nerazumljivo zakasnitvijo in še to brez naslova, nekako "skrito" pod fotografijo slovenskih Korošcev s transparenti, ko se protivijo proti najraznovrstnejšim pritiskom.

My

STATUS ZMAJA V ISKRI

1975: Delovna organizacija ZD
1976: Temeljna organizacija ZD
1977: Delovna organizacija ZD
1978: ??????????????????????????????

naša stališča !

6. oktobra se je sestal politični aktiv tovarne baterij Zmaj ter oblikoval stališče naše delovne organizacije do predloga sklepa skupščini SOZD glede organiziranosti Zmaja. O oblikovanih stališčih na političnem aktivu je razpravljajal 7. oktobra tudi delavski svet ter jih potrnil, posredovana pa so bila delegatom skupščine SOZD Iskra.

Stališča delovne organizacije ZMAJ do predloga sklepa skupščine glede organiziranosti:

Po prejemu gradiva za sejo skupščine, so se sestale družbeno politične organizacije in delavski svet Zmaja ter zavzele stališče do predlaganega sklepa in obrazložitev z zahtevo, da se jih posreduje delegatom skupščine pred sejo.

1.

Delavci Zmaja smo proučili svoj položaj v DO IEZE in smo po sprejetju zakona o združenem delu našli potrditev o ustrezni organiziranosti Zmaja kot DO (346. člen ZZD). Poleg tega smatramo,

da nobena DO v SOZD Iskra z našo odločitvijo ni bila in ne bo oškodovana, ker niti TOZD v DO IEZE, iz katere smo se izločili, niso uveljavljale kakršnekoli škode, ki bi jo Zmaj s svojo izločitvijo povzročil.

2.

V utemeljitvi predloga sklepa

skupščini SOZD Iskra je omenjena profesionalizacija elementov. Tako stališče diskvalificira delavce Zmaja pri njihovih pravicah, da bodo svoj razvoj kreirali sami po načelu, da bodo plani vsklajeni z drugimi subjekti planiranja, da bo upoštevan družbeni interes za nadaljnji razvoj in krepitev materialne osnove dela in da razvojni interesi ne bodo ogrožali drugih. Delavci Zmaja se namreč nikdar niso odločili za profesionalizacijo svoje proizvodnje, kot je to napisano v utemeljitvi predloga sklepa skupščine. To bi namreč na hitro lahko ogrozilo naš obstoj in razvoj. Zaradi takega pavšaliziranja delavci Zmaja sodimo o nestrokovnem in tehnokratsko-

birokratskem pristopu reševanju Zmajevega "problema" in njegove vključitve v SOZD.

V to nas posebej navaja dejstvo, da se z nami dosedaj ni nihče dogovarjal, ponudil, predlagal, svetival ali kako

drugače predložil kaj konkretnega glede bodočega programa, ki ga poslovodni kolegij navaja v predlogu sklepa.

3.

V drugem odstavku utemeljitve omenjenega predloga sklepa je tudi navedeno, da je direktor Zmaja sporočil skupščini dne 14.4.1977 stališča glede združevanja dela in sredstev v SOZD Iskra.

Ob tem je bilo zamolčano, da so bile to pripombe poslovodnega kolegija DO Zmaj (na plan družbeno-ekonomskega razvoja ZP Iskraza obdobje od leta 1976-80 ter na smernice in naloge za izvajanje plana), posredovane na predsedstvo skupščine ZP Iskra zato, ker

/naslednja stran/

Politični aktiv Zmaja je 6. oktobra ponovno pretresal odnose med Zmajem in Iskro glede ustreznega statusa Zmaja v smislu osnutka novega samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra.

stališča

se je DO Zmaj onemogočilo so-udeležbo pri kreiranju in razpravi o osnutkih teh aktov na poslovnem kolegiju SOZD. Šlo je torej za predhodni usklajevalni postopek na poslovnem nivoju iz katerega je bila DO Zmaj namerno izločena.

Kasneje in še pravočasno pa so bili ti akti obravnavani in pripombe sprejete na DS DO Zmaj (dne 27.5.1977) in po ustaljenem samoupravnem postopku. Skupščina SOZD je omenjene akte sprejela dne 26.6.1977 iz česar je razvidno, da je bil postopek v Zmaju

povsem regularen in tudi tak, kot je bil na nivoju SOZD: poslovodni kolegij, osnutek in usklajevanje, sprejem osnutka na samoupravnem organu, javna obravnava in sprejem.

DO Zmaj ni proti združevanju dela in sredstev. Ima pa pripombe na nekatere stroške, ki niso odvisni od dela, na porast teh stroškov neodvisno od zmogljivosti TOZD. Menimo tudi, da na nivoju SOZD ne bo možno uveljaviti prakso, da vsi združujemo vse, ker so interesi, povezanost z ozriom na program in trg različni. Take in podobne pripombe so imele tudi druge DO v SOZD.

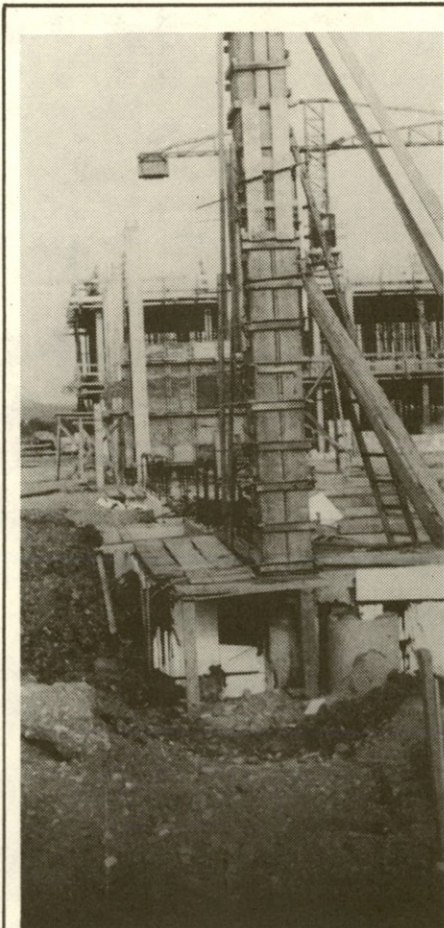
4.

S svojim sklepom z dne 19.4.77 je skupščina ZP Iskra osporavala formalno pravico Zmaja, da se konstituirajo kot DO, kar je ugotovil tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja, ki je dal pobudo za razveljavitve omenjenega sklepa.

Šele dne 8.9.1977 je bil za sejo sindikata SZD izdelan s

strani poslovnega kolegija nov predlog sklepa za skupščino SOZD v zvezi s pobudo. Formalno se na sejah in raznih forumih poskuša ovreči upravičenost pobude, češ da sklep skupščine pač ni tak kot smo ga razumeli delavci

Zmaja in družbeni pravobranilec samoupravljanja. Nekatera dejanja in ukrepi povsem potrjujejo dejanske nesamoupravne pritiske na DO Zmaj, da se odloči spremeniti organiziranost iz DO v TOZD brez vseh argumentov, ignorira in neupoštevata pa se dejstvo, da smo DO. To nam povzroča škodo, ki se izraža v tem, da se službe na nivoju SOZD z DO Zmaj ne dogovarjajo o delu in ker ni dogovorov se tudi dela ne opravljajo (razen del po posebnih naročilih in posebnem plačilu).

Betoniranje stranskih stebrov proizvodne hale nad kletjo

5.

Sporni sklep skupščine, kakor tudi na novo predlagani sklep nalagata delavcem DO Zmaj, da v času razprav o samoupravnem sporazumu o združevanju v SOZD Iskra ponovno ocenijo pravilnost svoje samoupravne organiziranosti in stališča glede združevanja uskladijo z ostalimi DO. To nam je bilo v času usklajevanja tez za sestavo samoupravnega sporazuma onemogočeno. Naša pismena pripomba, ki se nanaša na status, kljub intervenciji delegata na odboru za spremljanje izvrševanja programa in delovnih načrtov preobrazbe samoupravnih odnosov v ZP Iskro ni bila vključena v zbirni prikaz pripomb, češ da bo to vprašanje reševala skupščina ZP.

Delegati ostalih DO se v času usklajevanja tez niso izjasnili, v čem je njihov pomislek, da Zmaj ne more biti organiziran kot DO v SOZD Iskra. Tako ni bilo možno preverjati interesov drugih DO za takšno ali drugačno organiziranost Zmaja.

Delavci Zmaja smatramo, da je predlagani sklep skupščini SOZD Iskra po vsebini enak sklepu skupščine z dne 19.4.1977, zato predlagamo:

- Da se sporni sklep skupščine z dne 19.4.1977 razveljavi.

- Organiziranost in povezanost Zmaja z ostalimi DO v SOZD pa naj se rešuje in usklajuje, tako kot velja za vse ostale, v času sprejemanja samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra, pri čemer se bodo upoštevali obojestranski interesi in določila Zakona o združenem delu."

novi člani zveze komunistov

V četrtek 4. oktobra so bili na sestanku ZK v Zmaju sprejeti v organizacijo Zveze komunistov štirje novi člani in sicer Noe Rajko, Skuber-Osterman Elizabeta, Germšek Simona in Fabjan Jože.

Ob tej priložnosti so prejeli tudi spominsko knjigo: Bogosav Mitrović Šumar: Ob vrhovnem komandantu.

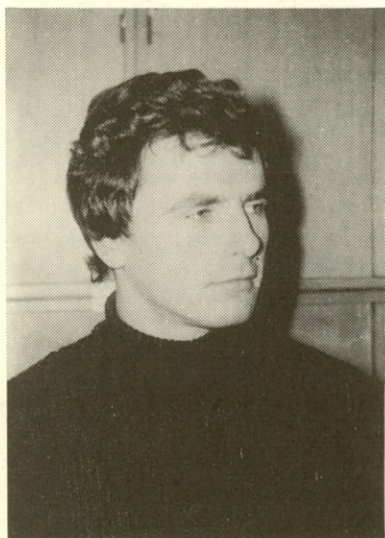
Vsem štirim novosprejetim članom ZK veljajo naše čestitke!

SKUBER-OSTERMAN Elizabeta
socialna delavka
v Zmaju od maja 1973

NOE Rajko
vodja marketing sektorja
v Zmaju od aprila 1972

FABJAN Jože
orodni brusilec v službi
vzdrževanja
v Zmaju od aprila 1977

GERMŠEK Simona
saldokontist kupcev v FRS
v Zmaju od januarja 1975

zmaj v znamenju prihodnjega leta

Prihodnje leto bomo v Zmaju praznovali 55 letnico našega obstoja. Obletnica sovpada z dograditvijo nove tovarne v Stegnah oziroma s preselitvijo na novo lokacijo predvidoma v drugi polovici leta. Prav zaradi tega je treba pripraviti kompleksni načrt praznovanj in pomembnih svečanih dogodkov, za kar je že imenovana komisija v sestavi Slemenjak Adi kot predsednik in člana Brulc Štefan ter Mayer Marijan.

O pomembnejših rezultatih dela komisije vas bomo priložnostno obveščali. My

osebni dohodki po novem

OSNOVE IN MERILA ZA OBLIKOVANJE
SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE IN
ZA PRISVAJANJE OSEBNEGA DOHODKA

V tej in naslednjih številkah našega glasila bomo več pozornosti namenili vprašanju delitve osebnih dohodkov. Začnimo, tako kot je to običajno, z nekaterimi teoretičnimi razmišljanji.

V naši samoupravni socialistični družbeni ureditvi velja načelo "vsakomur po delu", kar pomeni, da ima delavec pravico prilastiti si iz družbenega proizvoda zaradi osebne porabe tisto količino osebnega dohodka, ki je sorazmerna z njegovim delovnim prispevkom realizacije tega proizvoda.

Delitvi osebnih dohodkov smo v naši družbi vedno posvečali posebno pozornost, a je kljub temu prihajalo do določenih anomalij, ki smo jih skušali z družbenimi regulativi omiliti ali odpraviti.

Tako je bilo tudi na 7. kongresu ZKS osvojeno pomembno stališče: "Komunisti se zavzemamo za dosledno uveljavitev in razvoj delitve po delu. Zagotoviti moramo, da se bo, upoštevaje splošno raven družbene produktivnosti dela, stalno zviševala raven osebnih dohodkov, ki so podlaga materialne in socialne varnosti delovnih ljudi in da bodo hkrati stimulirani strokovnost, izumiteljstvo, novatorstvo, tehnične

izboljšave in odgovornost, priznane pa vestnost, posebna zahtevnost, težavnost in kakovost dela. S takšno usmeritvijo bodo odpravljene uravnilovske težnje in uveljavljeno načelo - za enako delo enako plačilo."

Danes, ko uveljavljamo v praksi določila zakona o združenem delu, so navedena stališča še posebej aktualna.

Delavci v temeljni organizaciji razporejamo dohodek:

1. za svoje osebne dohodke in za skupno porabo, za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv v temeljni organizaciji,
2. za zagotovitev skupnih in

splošnih pogojev za delo in razvoj družbe.

Zakon o združenem delu natančno določa načela za oblikovanje in prisvajanje osebnih dohodkov ko pravi, da se osebni dohodek delavca določa tako, da ustreza rezultatom njegovega dela in njegovemu osebemu prispevku, ki ga je dal s svojim živim delom in z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi kot svojim in družbenim minulim delom k povečanju dohodka temeljne organizacije, v skladu z načelom delitve po delu in v sorazmerju z rastjo produktivnosti svojega dela in dela delavcev v drugih temeljnih organizacijah, s katerimi je združil delo in sredstva, ter celotnega družbenega dela.

Še zadnja kontrola kvalitete robljenja baterij R 20

Če na kratko povzamemo, lahko ugotovimo, da so pred nami naslednje naloge:

- vrednotenje delavčeve učinkovitosti
- izdelava ustrezne sistemizacije delokrogov
- analitična ocena delovnih nalog
- shema odgovornosti
- analiza obstoječe organizacije
- ureditev dohodkovnih odnosov.

Vsa vprašanja so enako pomembna in medsebojno povezana, vendar jih iz objektivnih razlogov ne bomo uspeli realizirati do začetka prihodnjega leta. Uveljaviti bomo morali določeno postopnost.

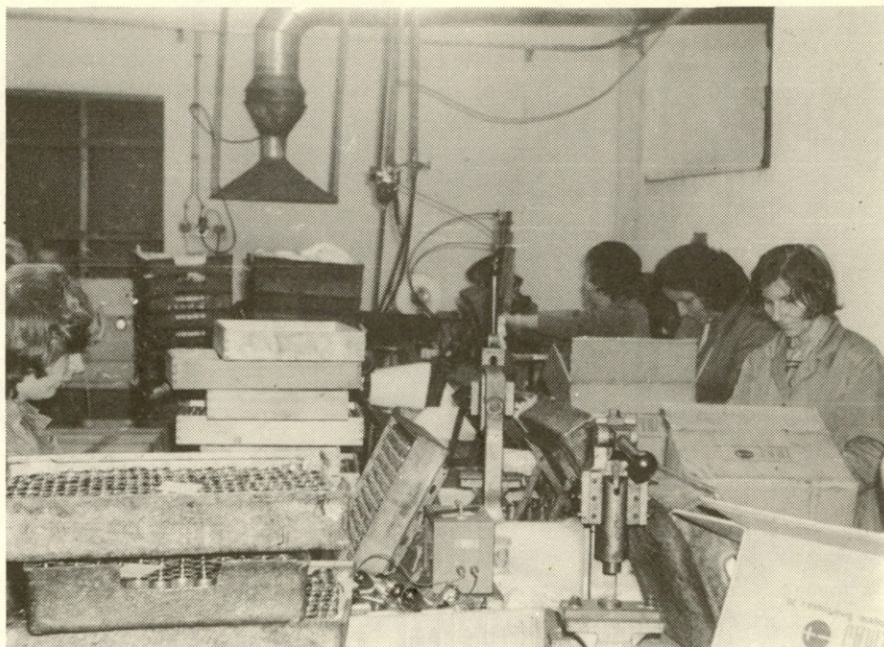
V naši delovni organizaciji smo se odločili, da v prvi fazi uveljavimo v sodelovanju z Iskro - Birojem za industrijski inženiring metodo za vrednotenje delavčeve učinkovitosti, pri čemer nameravamo vzporedno delati tudi na realizaciji ostalih nalog.

Ker bomo o sistemu delitve po delu in o konkretni metodi vrednotenja delavčeve učinkovitosti podrobneje razpravljali na delovnih skupinah in poročali v glasilu, bi za tokrat zadostovala informacija, da bo kot izhodišče za delitev po delu v bodoče služila delovna naloga in ne več delovno mesto. Delovna naloga mora delavcu opredeliti vsebino dela in ga omejiti pri nastajanju stroškov. Omejitve so predvsem:

- količina dela, ki mora biti opravljena v enoti časa,
- kakovost dela, ki jo mora ob normalni porabi časa delavec dosegati,
- odnos do sredstev in predpisov.

Osnova in merila za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in za prisvajanje osebnega dohodka predstavljajo aktualno temo današnjega in jutrišnjega dne. Poglejmo kako o tej problematiki razmišlja in komentira Roman Albreht:

"Zakon o združenem delu gradi družbenoekonomsko zasnovo za oblikovanje in prispevanje sredstev za osebne dohodke na razlikovanju med "ceno za potencialno delovno silo" in "delavčevim delovnim prispevkom". Osnovna značilnost vseh dosedanjih poskusov iskanja meril in kriterijev pri oblikovanju sredstev za osebne dohodke je, da se doslej nikakor ni bilo mogoče povsem izogniti karakteristikam meznega odnosa. Nekaj primerov:

Pred kratkim še skladišče, danes proizvodnja in zaključne faze na baterijah R 20. Pred desetimi leti pa je bila v tem prostoru stiskalnica mošnjičkov - depolarizacijske mase.

1. Delavčeva formalna strokovna usposobljenost je le eden od pogojev za sklenitev delovnega razmerja, ne pa tudi osnova za prisvajanje osebnega dohodka; osnova je lahko le delavčeva dejanska delovna sposobnost.
2. Delavčeva pravica do nadomestila na podlagi njegovega delovnega prispevka v obliki inovacije je praviloma vezana na dohodek, delavčev prispevek pa merimo s prirastkom dohodka, ne pa z enkratno nagrado.
3. Kjer relativna razmerja med delovnimi prispevki posameznih združenih delavcev ekonometrijsko izražamo v točkah, vrednost točke izračunavamo iz količine sredstev, ki smo jih razporedili za osebne dohodke iz dohodka. V takem primeru ne moremo povečevati osebnih dohodkov s povečevanjem števila točk, ker tako ob nespremenjeni družbeni produktivnosti in nespremenjenem dohodku vrednost točke samo zmanjšujemo. V praksi jo obračunavamo iz obračunske tarifne postavke, ki na ta

način deluje kot cena za delovno silo.

Šele zakon o združenem delu postavlja za osnovo tako oblikovan delavčev delovni prispevek, ki je zunaj tržne vrednosti."

V naslednji številki bomo obravnavali konkretne osnove in merila za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in za prisvajanje osebnega dohodka, ki jih bomo morali do konca leta vgraditi v samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke v delovni organizaciji.

F.Smolič

**pišite v
naš glas**

dopolnitev naših aktov

Vsklajevanje samoupravnih internih aktov
z določili Zakona o združenem delu

Zakon o združenem delu /ZZD/ zavezuje vse organizacije, da vskladijo interne samoupravne akte z določili tega zakona.

V naši organizaciji je bila imenovana komisija, ki je ugotovila, katere akte bo treba sprejeti na novo in katere samo delno dopolniti. V zvezi s tem je sprejela rokovnik in zadolžila posamezne strokovne delavce, da pripravijo predloge. Upošteva, da smo že v zadnjem četrtletju tega leta pogledjmo, katere interne akte moramo vskladiti do 1. januarja 1978.

1. samoupravni sporazum o združevanju dela v DO,
2. statut delovne organizacije,
3. samoupravni sporazum o osnovah in merilih za razporejanje prihodka, dohodka in čistega dohodka,
4. samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke,
5. pravilnik o osnovah in merilih vrednotenja dela.

Imenovana je bila posebna komisija z nalogo, da do 30.9.77 prouči možnosti organiziranja temeljne organizacije ZD v naši delovni organizaciji. Delo v zvezi s tem je v zaključni fazi. Ugotovitve te komisije bodo služile za osnovo oblikovanja osnutka samoupravnega sporazuma o združevanju dela v DO in statuta.

Na internih aktih, navedenih pod točkami 3 do 5 dela posebna

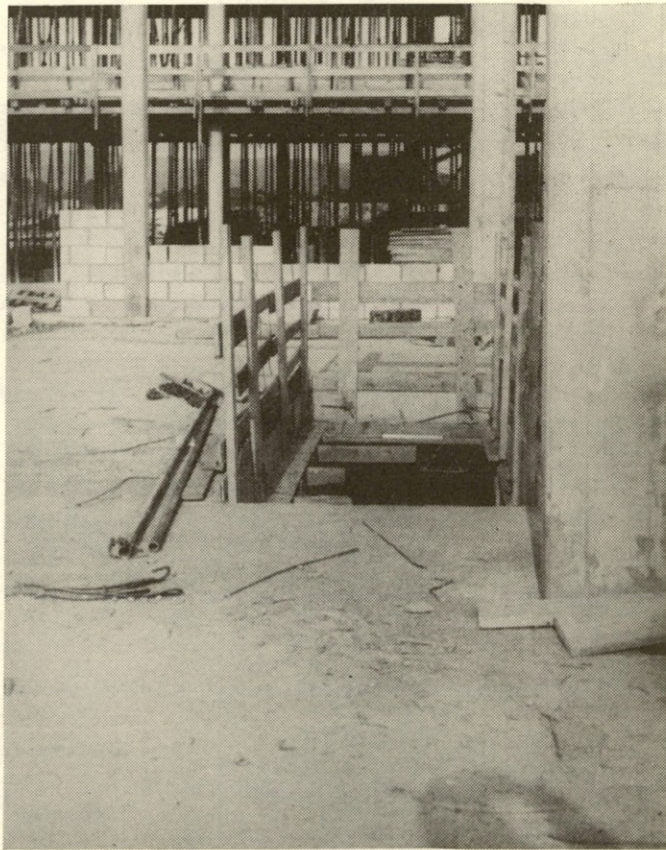
komisija v okviru delovne organizacije in SOZD-a, kjer je tudi naš predstavnik. Ta skupna komisija vsklajuje vprašanja, ki se pojavljajo po posameznih DO, spremlja delo komisij v DO in pripravlja osnutek skupnega samoupravnega sporazuma, ki naj bi določal le enotne kriterije za izdelavo posameznih aktov.

Ugotovili smo, da je nemogoče do 1. januarja 1978 uvesti delitev OD v skladu z vsemi določili ZZD in zato smo se odločili, da jih realiziramo

postopno. Do 1.1.1978 bomo s sodelovanjem Biroja za industrijski inženiring vpeljali vrednotenje delavčeve učinkovitosti, vzporedno s tem pripravljali predlog spremembe samoupravnega sporazuma in katalog delovnih opravil. Tako bi v letu 1978 uveljavili v naših aktih vsa določila ZZD v zvezi z delitvijo osebnih dohodkov. Poleg že naštetih internih aktov bo potrebno v letu 1978 vskladiti še akte s področja delovnih razmerij in druge pravilnike.

Čakajo nas torej zelo zahtevne naloge, ki jih bomo uspešno rešili le s sodelovanjem nas vseh. Zato je dolžnost vsakega posameznika, da v skladu s svojimi sposobnostmi pomaga pri oblikovanju predlogov, oziroma pri obravnavi in sprejemanju že izdelanih predlogov.

Glažar J.

Iz proizvodnje bo vhod v garderobe po stopnicah navzdol.

V ozadju upravno poslopje.

gradimo novo tovarno

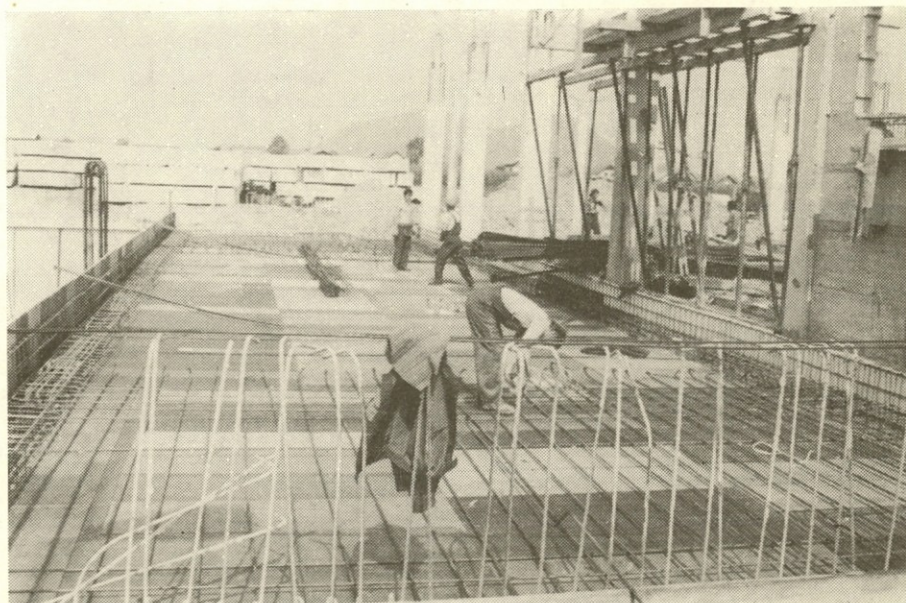
Ko smo v junjski številki našega glasila poročali o gradnji nove Zmajeve tovarne v Stegnah, smo večinoma govorili o izkopu in temeljih obeh objektov, to je proizvodne hale in upravnega poslopja. Slučajni obiskovalec gradbišča pa lahko te dni opazi veliko spremembo oziroma napredek v gradnji. Poslovna stavba s kletjo, pritličjem in enim nadstropjem je v sklopu že gotova. Pravtako potekajo opravila na strehi, v kletnih prostorih, ki so v celoti že pregrajeni po načrtu, pa delavci ometavajo stene s finim ometom. Pritličje in nadstropje sta sicer brez zunanjih in vmesnih sten, stopnice pa so na grobo betonirane. V pritličju poslovne stavbe bo v smeri proti Šentvidu jedilnica in nedvomno se bodo pri malici spočile oči ob pogledu na Šmarno goro.

Nova proizvodna hala je podkletena, kjer bodo med drugim tudi sanitarije ter ženske in moške garderobe na drugi strani. Po stopnicah navzgor bo vhod v proizvodne prostore, po katerih se te dni pride na že betonirano ploščo. Do konca meseca oktobra bodo stebri v celoti končani. Vzporedno s tem je v zaključni fazi betoniranja tudi jašek za dvigalo.

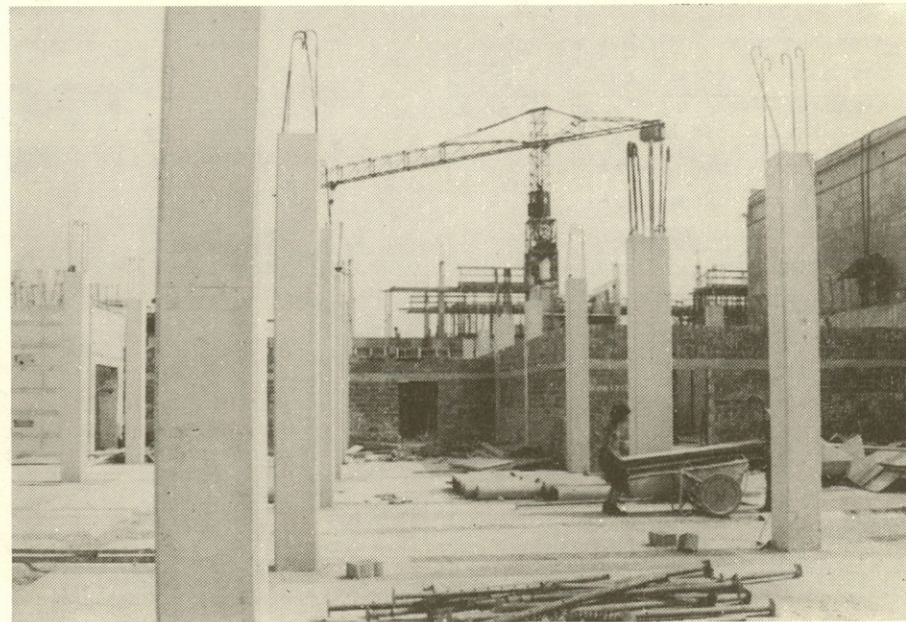
Toliko lahko omenimo o gradnji, ki je v tej fazi izključno sestavljena iz betoniranja in montaže betonskih elementov. Vendar, kot nam je zatrdil delovodja, bo do zime celotno gradbišče pod streho.

Slišali smo, da so izbrani že vsi izvajalci obrtniških del in zbiramo ponudbe za ureditev okolice.

Sedanje skladišče v lani zgrajenem objektu pa bo treba dokončno urediti, zato že zbiramo ponudbe za ustrezno rešitev s predpostavko, da se izkoristi višina vskladiščenja do šestih metrov. Do konca meseca oktobra moramo že vedeti, kakšen bo način in kdo bo izvajalec. O tem vam bomo najlaže kaj več poročali v naslednji številki glasila, v tej pa vam skušamo predočiti gradnjo novega Zmaja s precejšnjim številom fotografij. My

V končni fazi bo asfalt prekrival podhod med upravo in proizvodnjo

Na teh stebrih v podkleteni hali bodo naši novi proizvodni prostori

september, kakršen še nikoli...

12. september: Uradna in svečana predaja načrtov za linijo 3R 12 razvojnega sektorja službi vzdrževanja
23. september: Uradna otvoritev doma izdelanega stroja paperlined za baterije 2 R 10 v Šentvidu
29. september: Uradna otvoritev doma izdelanega montažnega stroja za baterije R 20.

So dogodki v našem vsakdanjem delovnem življenju, ki nenadoma z vso močjo zablestijo v odsevu široke palete naših prizadevanj in končnih uspehov in katerim namenimo ustrezno popularnost. In prav je tako.

Pa vendar se je v letošnjem letu dogajalo nekaj pomembnega, izredno uspešnega, morda nekoliko prikritega in še vedno premalo znanega. Ovrednotenju teh manj znanih in izredno pomembnih uspehov namenimo naslednji sestavek.

ljansko proizvodnjo baterij, smo izdelavo baterij 2R 10 prenesli v obrat Šentvid, koder smo nadaljevali oziroma dopolnjevali obstoječo tehnologijo formiranja celic R 10. Še pred mesecem dni smo videvali prizore posameznih delovnih operacij, ki so za ljubljanske delavce že zdavnaj utonili v pozabo, kot na primer "prešanje" možnjičkov, povijanje in vezanje na "francoski" stroj, parafiniranje, namakanje v elektrolitu in slično. V tehnološkem oddelku razvojnega sektorja pa so se že dalj časa ukvarjali s problemom, kako modernizirati formiranje členov R 10 in izboljšati kvaliteto 3 voltne baterije. Nosilec naloge je bil

V Šentvidu že delajo baterije 2R 10 po sistemu paperlined.

Takšno novico je bilo v zadnjih dnevih in še to večinoma v strokovnih krogih večkrat slišati. Posredovana je bila z zanosom uspeha, čutiti pa je bilo preveč skromnosti, da bi jo priobčili v našem glasilu brez vseh ostalih okoliščin, med katere nedvomno sodi tudi spoznanje, da smo v Zmaju dokončno odpisali zadnje ostanke tehnologije za formiranje členov, ki je bila v rabi od ustanovitve Zmaja.

Leto uspehov v obratu Šentvid

Ko smo pred leti adaptirali in pretežno avtomatizirali ljub-

V petek 23. septembra so v Šentvidu dokončno ukinili zadnja ročna dela na formiranju celic R 10, ko je začel delovati v Zmaju izdelan stroj za tehnologijo paperlined.

Srebotnik Franc, ki je s sodelavci uspešno opravil tehnološko rešitev, nakar je zadevo prevzel konstrukcijski oddelek z nosilcem naloge Šalej Tonom, ki je v končni fazi tudi sam opravil vsa dela v mehanični delavnici.

Pri vsem tem pa je treba še posebej poudariti ugotovitev, da so delavci v Šentvidu prispevali velik delež pri uvajanju stroja in osvajanju nove tehnologije. Odraz prizadevnosti tega Zmajevega obrata je ravno v dobrih pogojih sodelovanja s konstruktorji in tehnologi. Takšni pogoji pa vodijo k hitrejšemu napredku nasploh.

V petek 23. septembra letos je bila v Šentvidu nekoliko praznična in dokaj skromna slovesnost ob novem stroju. Ob prisotnosti direktorja Zmaja Milana Slemnika in njegovih ožjih sodelavcev smo "uradno" začeli s proizvodnjo baterij 2R 10 po sistemu paperlined ter od tega dne dalje začeli izdelovati 3 voltne baterije, ki po kvaliteti še nimajo konkurence v Jugoslaviji.

Sicer pa je treba ob tej priložnosti nanizati še nekaj uspešnih dosežkov, ki so rezultat medsebojnih prizadevanj med razvojnim sektorjem in proizvodnjo v Šentvidu.

Poleg 9 voltne baterije in pravkar opisane 2R 10 baterije je treba omeniti še elemente S 4 v lični plastični embalaži, ki je zamenjala dosedanjo kartonsko z bitumenskim pokrovom. Omeniti je treba še baterije za električne pastirje ter baterije z napetostjo 13,5 voltov za posebne namene. Pri slednjih predvidevamo skokovit porast v potrošnji. Čeprav bomo o teh baterijah podali nekaj več

Dokumentacija za linijo 3R 12 je gotova. Čamernik Janez /desno/ kot nosilec naloge predaja gradivo Mrhar Francu /levo/ kot vodji službe vzdrževanja v realizacijo.

podrobnosti kdaj prihodnjič, je treba že zdaj omeniti, da ni sprememba samo po zunanjem izgledu, čeprav je privlačna zaradi lične plastične embalaže, ampak so bile uresničene zahteve po novih konstrukcijskih in tehnoloških spremembah, kar se bo v končni fazi odrazilo v odlični kvaliteti in nazadnje tudi pri občutnem prihranku.

Lahko trdimo, kot je izjavil vodja razvojnega sektorja Jože Lavrin, da smo v letošnjem letu posvetili več pozornosti tehnologiji baterij v Šentvidu, kot za ljubljansko proizvodnjo. To pa smo tudi vsi želeli.

Avtomatizacija linije 3R 12

Že dolgo vrsto let govorimo o avtomatizaciji linije 3R 12 in sicer od montažnega stroja do etiketiranja. Spajanje - vezanje baterij, merjenje, pokrivanje, pritiskanje kontaktov in delomazalivanje z zalivno maso so stare delovne faze v

tehnologiji, katerim merimo čas z desetletji. Že številnim strokovnim ekskurzijam in drugim obiskovalcem smo vsakokrat napovedovali za prihodnje leto avtomatizacijo zastarelega načina izdelave ploščatih baterij, toda nikakor ni hotelo napočiti leto uresničitve.

Zdaj pa se je nekaj premaknilo...

"Slišala sem, da se bo naša linija modernizirala", mi je rekla neki dan Zorc Genovefa, "vezalka", ki že 15 in več let kot še nekatere druge sodelavke, spaja člene v baterije s plinskim spajalom.

"Res je," sem potrdil.

Trditev je upravičena, kajti razvojni sektor Zmaja je dokončno in uradno predal celotno dokumentacijo službi vzdrževanja, da praktično uresniči zamisel in načrte.

Ko sem tistega dne, bilo je 12. septembra letos, stopil v

/naslednja stran/

september

sobo direktorja, sem na mizi zagledal debele fascikle, v katerih so bili zloženi in vpeti načrti nove avtomatizirane linije 3R 12.

Vodja proizvodnega sektorja Primožič Bojan, vodja službe vzdrževanja Mrhar Franc in vodja mehanične delavnice Žagar Anton na eni strani ter vodja razvojnega sektorja Lavrin Jože s sodelavci in glavnim nosilcem naloge Čamernik Janezom na drugi strani, so pravkar prěšluhnili direktorju Zmaja Milanu Slemniku, ko je s posebnim poudarkom omenil današnji trenutek, ko je razvojni sektor dosegel uspeh in izdelal projekt avtomatizirane linije baterij 3R 12. S tem dnem - je dejal - je dana naloga strokovnjakom v službi vzdrževanja, da projekt uresničijo. Šele s to drugo opravljeno nalogo bo uresničena celotna pot od zamisli v razvoju do realizacije v proizvodnji, ko bo sleherni neposredni proizvajalec na liniji 3R 12 s svojim novim načinom dela občutil vse prednosti, ki jih lahko nudi avtomatizacija in modernizacija in še posebno tedaj, ko se bo zavedal, da je stroj in celotna linija od zamisli do izvedbe last vseh naših sodelavcev.

Celotno linijo s sklopi posameznih delovnih operacij ni možno kupiti na tržišču kot na primer razne obdelovalne stroje. Za takšno linijo, ki je specifična za neko baterijsko proizvodnjo, upoštevaje že obstoječo tehnologijo in druge zahteve, je potrebno posebno naročilo za izdelavo

željenega stroja. Dobavni rok je izredno dolg, da o visoki ceni ne govorimo. Tega smo se zavedali tudi v Zmaju.

Zato je že pred časom Lavrin Jože podal neke osnovne projektne rešitve in jih v celoti tudi opravil. Za tem je Čamernik Janez prevzel nalogo, da projekt dokumentirazz ustreznimi konstrukcijskimi rešitvami. Pri tem obsežnem delu so sodelovali tudi drugi sodelavci, še posebej Končan Jure.

Na liniji 3R 12 samo dopoldne

Linija 3R 12 s sinhronizirano brezstopenjsko regulacijo bo imela kapaciteto tolikšno, kot oba avtomagregata skupaj. To pa z drugimi besedami pomeni, da bo na tej liniji potekalo le enoizmensko delo.

Nova linija 3R 12 bo sestavljena iz dveh strojev, ki bosta med seboj povezana in sinhronizirana. Prvi stroj bo zajemal delovne faze od avtomagregata do vključno za-

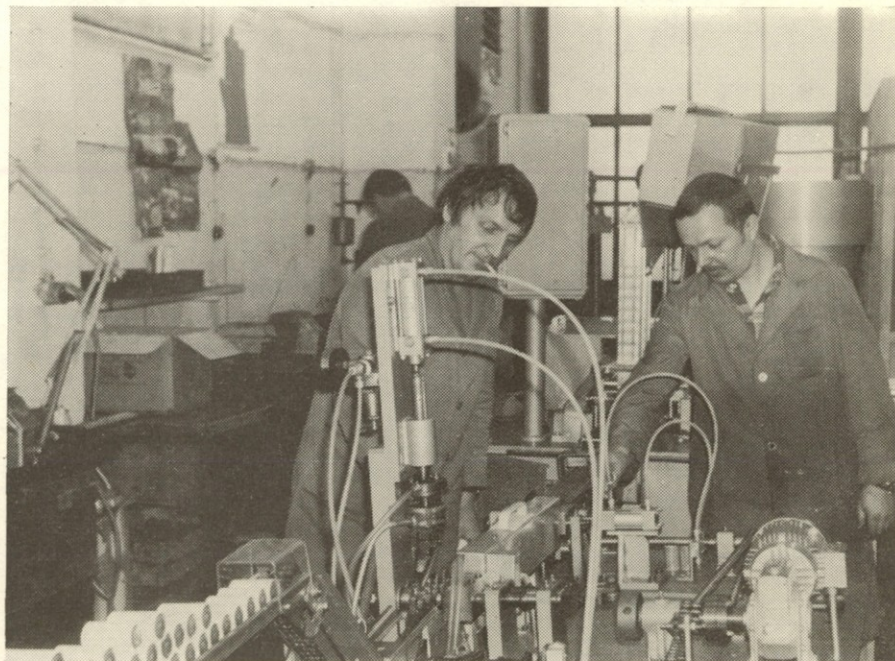
livanja z zalivno maso. Drugi stroj pa bo zajemal ostalo od pakiranja do etiketiranja.

Za prvi stroj so načrti izdelani oziroma ođđani, kot smo pravkar omenjali, dočim je za drugi stroj treba v razvoju izdelati še zadnje konstrukcijske detajle, nakar sledi še izdelava risb.

Kot je bilo slišati prognozo, bo prvi stroj, ki po obsegu dela ali težavnostni stopnji predstavlja skoraj 80 odstotkov kompletne linije, nared že 1. septembra prihodnjega leta oziroma v novih proizvodnih prostorih v Stegnah. Za drugi stroj pa predvidevajo, da bo k prvemu priključen leta dni kasneje.

Priprava na začetek linije 3R 12

Vodja službe vzdrževanja Mrhar Franc pa je v začetku oktobra za naše glasilo povedal, da so že resno v teku potrebne

Drčar in Slak zaključujeta delo na doma konstruiranem stroju R 20

predpriprave. Vsevečje dele - je dejal - nameravamo dobiti zunaj Zmaja, kot so mize in razni nosilci. Pripravili in že oddali smo tudi seznam za strojne elemente, katere je moč dobiti v trgovinah ter oddali tudi seznam materialov ki jih bomo uporabljali doma za izdelavo posameznih delov, kakršne tržišče ne pozna.

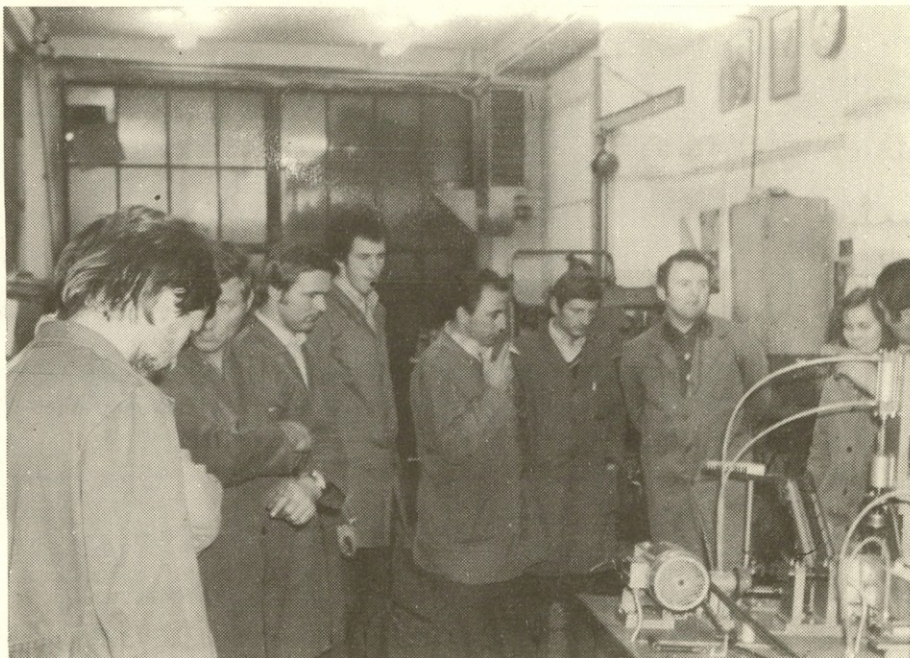
Za celoten potek del na liniji 3R 12 bo izdelan mrežni plan izdelave in treba je podčrtati dejstvo, da bo to prvi mrežni plan v Zmaju za izdelavo nekega stroja.

Konec ročne montaže baterij R20

Minuli mesec, v četrtek 29. septembra je bila v mehanični delavnici "generalke" doma izdelanega montažnega stroja za baterije R 20. Ob prisotnosti sodelavcev iz razvoja, proizvodnje in kontrole je bil zabeležen trenutek novega uspeha Zmajevih konstruktorjev in izvajalcev.

Montažni stroj R 14, ki nam že nekaj let uspešno finalizira člene R 14 in smo ga prav tako izdelali doma po načrtih Jožeta Lavrina, je ta dan dobil mlajšega "brata", ki je po konstrukcijskih rešitvah in dopolnitvah ter po lični in lahkotnejši izdelavi izreden dosežek domače strojne delavnice.

Za montažni stroj R 20 je bilo morda uporabljenih kakšna četrtnina načrtov od stroja R 14. Izkušnje delovanja, slabe in dobre točke obratovanja stroja R 14 so bile prenešene na Mrhar Franca, ki je bil tedaj še v razvojnem sektorju in se zavzeto lotil novih konstrukcij. Po odhodu v službo vzdrževanja je delo dokončal Černe Andrej. Lahko torej rečemo,

V Zmaju, v razvojnem sektorju konstruiran in v tehničnih delavnicah izdelan stroj bo za vedno izpodrinil ročna dela pri finaliziranju baterij R 20

da je imel stroj R 20 kar tri konstruktorje, vendar ne moremo mimo priznanja, da je Mrhar Franc opravil pretežno glavno delo.

Na "generalki", ko je stroj pred očmi mnogih opazovalcev izdelal nekaj sto baterij, so zaskrbljeno spremljali potek in se ob koncu veselo nasmehnil trije junaki: Drčar Jernej, Slak Jože in Hočevar Drago z vodjem delavnice Žagar Antonom so slavili delovno zmago. Uspelo je!

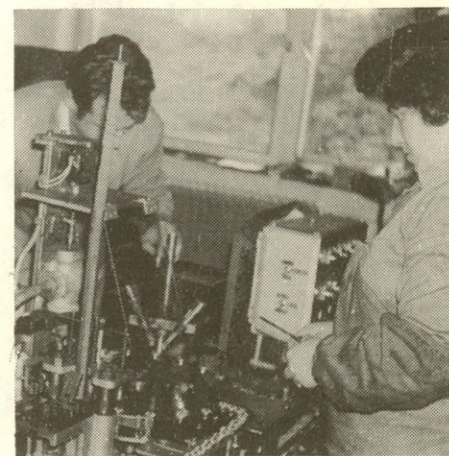
Novo pakiranje baterij

Po nekaterih začetnih težavah, predvsem zaradi uvajanja dela in iskanja ustreznega materiala je v proizvodnji že zadovljivo stekla nova, do sedaj nepoznana delovna faza na zaključku posameznih linij. Gre za ukinitve vlaganja baterij v kartonske envelope in uvedbo novega načina pakiranja v krčljivo polietilensko folijo.

Baterije položimo na karton, ki služi za dno. Takšno enoto vložimo v prazno polietilensko folijo, zavarimo, nakar potuje skozi toplotno komoro, v kateri se folija skrči. Enota baterij se zaradi zahtevane kompaktnosti lahko takoj vla-ga v embalažni karton.

Naprave "mini pak" smo kupili v "Belišču" in predstavlja velik prihranek pri envelopah.

My

Tudi za formiranje členov R 10 je stroj izdelan v Zmaju

povedali so ...

Mrhar Franc, vodja službe vzdrževanja:

Ustrezna stopnja organiziranosti dela v delavnici je nujna, če hočemo izvajati zahtevna dela in uspešno realizirati načrte našega konstrukcijskega dela v razvoju. Vendar ne smemo prezreti, da so sedanji pogoji dela z delno razširitvijo, ustreznim strojnim parkom in dobrim kadrom v delavnici predpogoj, da naše zamisli uspešno uresničimo.

Medsebojni odnosi kot tudi odnos do dela slehernega posameznika v mehanični delavnici je v sedanjem trenutku jamstvo, da bomo poleg že doseženih zadnjih rezultatov zanesljivo in uspešno uresničili načrte za novo linijo 3R 12.

Lavrin Jože, vodja razvojnega sektorja:

Priznati je treba, da sedanja zmogljivost delavnice dosega stopnjo, kakršno smo si želeli že mnogo let. V razvojnem sektorju, tako v tehnološkem kot tudi v konstrukcijskem oddelku vidimo, da naša prizadevanja niso zaman. Zavedamo se, da naši načrti ne bodo obležali v predalu, ampak bodo realizirani v delavnici, za kar je treba pohvaliti strojnike za dosežene uspehe z željo, da tudi v prihodnje vložijo svoje znanje in sposobnosti v izdelavo novih strojev.

Milan Slemnik, direktor Zmaja:

V septembru mesecu smo zabeležili znatne uspehe, ki se nanašajo na realizacijo strojev in naprav za baterijsko proizvodnjo. To pa ni slučaj, kajti že nekaj let načrtno investiramo v kadre in sredstva za lastno proizvodnjo strojne opreme in delovnih naprav.

Zaradi raznih subjektivnih in objektivnih razlogov v preteklosti smo končno le lahko zadovoljni, da smo naše zamisli začeli tudi praktično uresničevati. Posebno v usmeritvi v lastno konstrukcijo strojev in delovnih naprav pa vidim daljnosežno poslovno usmerjenost, pri čemer bomo vedno manj odvisni od inozemske konkurence. Pri tem je treba takoj

dodati, da stroje in delovne naprave konstruirajo in izdelujejo predvsem baterijske tovarne. Razume se, da naslo-nitev na lastne umske in fizične sposobnosti in zmogljivosti niti ni poceni.

V zadnjem obdobju doseženi uspehi na tem področju in pripravljala dela na novih strojih in proizvodnih linijah pa zahtevajo posebno priznanje. Mislim, da smo lahko ponosni in to še zdaleč ni neskromnost, če javno pohvalimo konstrukterje, izvajalce in vodstvo obrata vzdrževanja, katerim vsem je uspelo v predvidenih rokih končati in uresničiti zahtevne delovne naloge.

V prihodnjem obdobju bomo organiziranosti, opremljenosti in drugim prijemom v tehnični delavnici polagali še mnogo več pozornosti s posebnim poudarkom v novem okolju, v novi tovarni.

My

Slak Jože, Drčar Jernej in Hočevar Drago in zadovoljen nasmev vseh treh ob uspešnem zaključku novega stroja za montažo baterij R 20

preizkus znanja

V mesecu septembru so, po preteku predpisanega roka dveh let, delavci naše organizacije zopet opravljali preizkus znanja iz tvarine varstva pri delu.

Po uveljavitvi novega zakona o varstvu pri delu (1974) je v zadnjem času izšla vrsta spremljajočih predpisov, ki tehnično urejajo predvsem vprašanje periodičnih preizkusov delovnega okolja, pregledov delovnih priprav in naprav in izdajanja javnih listih - pismenih izjav, strokovnih ocen, certifikatov ipd.

Zakon o vodah, o varstvu pred hrupom v naravnem in bivalnem okolju, ter o varstvu zraka, zadajajo s smernicami temeljnega družbenega plana Slovenije za obdobje 1976 - 1980 zajeten kup nalog tudi na področju varstva človekovega okolja.

Prav zaradi teh novih nalog, za katerih izvajanje so seveda še posebej odgovorni vodilni delavci, je Inštitut za varstvo pri delu Maribor ponovno preizkusil znanje iz tvarine varstva pri delu. Preizkus so opravljali vsi vodilni delavci, konstruktorji in tehnologji ter vodstveni delavci, vsega 41 delavcev. Do konca leta bodo seveda opravljali preizkus tudi vsi ostali delavci, ki opravljajo oz. nadzorujejo dela s povečano nevarnostjo za zdravstvene okvare in poškodbe. Ti bodo morali pokazati znanje o najprimernejšem načinu dela, ki zagotavlja varno delo, pred interno komisijo.

Z. Podržaj

novi glasila ?

Po daljšem premoru je pred nami zopet nova številka našega glasila. Verjetno vas je razveseljivo presenetila nekoliko spremenjena oziroma izboljšana kvaliteta glasila s posebnim poudarkom na večji jasnosti in izgledu fotografij. K temu je botrovala naša odločitev, da preidemo na drugo tehniko razmnoževanja, saj je dosedanji način tiskanja že krepko prerasel naše prvotno zadovoljstvo in še posebej, če se ozremo na zadnje številke glasil, v katerih so s slik sijali nerazumljivi in pošastni stvori. Sicer pa presojo in oceno prepuščamo vam. Želja da kakšna beseda, pohvalna ali kritična in morda še kakšen predlog zaide tudi do urednika, ostane.

Uredniški odbor glasila pa je razmišljal tudi o možni spremembi imena našega glasila. Zakaj???

Prva številka, tedaj še ciklostiranega glasila NAŠ GLAS je izšla meseca avgusta 1966. leta. Čeprav je od tedaj preteklo že veliko let in si pod pojmom NAŠ GLAS v trenutku predstavljamo naš tovarniški časopis, le ne moremo trditi, da ima sedanje ime neko tradicionalno smiselno in pojmovno označbo naše prvobitne dejavnosti, da ima kakršenkoli namig, ki bi dal vsaj približno slutiti del ali celoto našega proizvoda. Skratka, ime našega glasila bi moralo predočiti našo delovno organizacijo.

O problematiki
glasil

Še v tem letu bomo izdelali nov pravilnik o urejanju izdajateljskih razmerij in o izdajanju glasila ter ga ponovno prijavili pri Sekretariatu za informacije pri Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije. Zato je priložnost, sa spremembo imena glasila vnesemo že v novi pravilnik.

Mnenja smo, da bi novo ime bilo sestavljeno iz ene besede oziroma dveh krajših besed. Čeprav smo že zabeležili neke ideje, bi bilo prav, da bi pri oblikovanju novega imena našega glasila sodelovalo večje število predlagateljev. Zato ima vsakdo od vas priložnost, da idejo pisмено predloži uredništvu glasila najkasneje do 25. novembra letos.

Pričakujemo vaše sodelovanje!

Urednik

O problematiki glasil

/Izgovora Franca Šetinca na srečanju urednikov v Kliničnem centru v Ljubljani./

GLASILA ZDRUŽENEGA DELA NE
SMEJO DOVOLITI, DA BI BILA
ADVOKATURA KATEREKOLI SKUPINE
V TOZD

Že prej sem dejal, da je pri nas še vedno precej nezaupanja v delavce. Zato tudi marsikdaj slišimo pripombe, češ se delavci premalo zanimajo za samoupravno in politično delo po službi in da tisti, ki se vozijo z avtobusom, radi pobegnejo na avtobus, da niso pripravljene čakati, odtod tudi njihov sklep o nezainteresiranosti delavcev. Tu je treba stvari pogledati do dna, da bi ugotovili, da ima ta navidezna nezainteresiranost svoje globlje vzroke.

Ko se z delavci začnemo pogovarjati o dohodku, se vprašamo, ali se pogovarjamo abstraktno o dohodku ali pa se pogovarjamo o dohodku, kakor ga občuti delavec na svojem delovnem mestu, v svoji skupini, kjer se kažejo vsi problemi. Tu je njegova izkušnja, pozitivna ali negativna, in tu se morajo začeti pogovori o njegovem interesu, da bi ga vodili do višje ravni abstrakcije, posploševanja problemov, interesov in potreb kolektiva. Ne more pa biti pot obratna, da se začnemo abstraktno pogovarjati o dohodku, o programu itd.

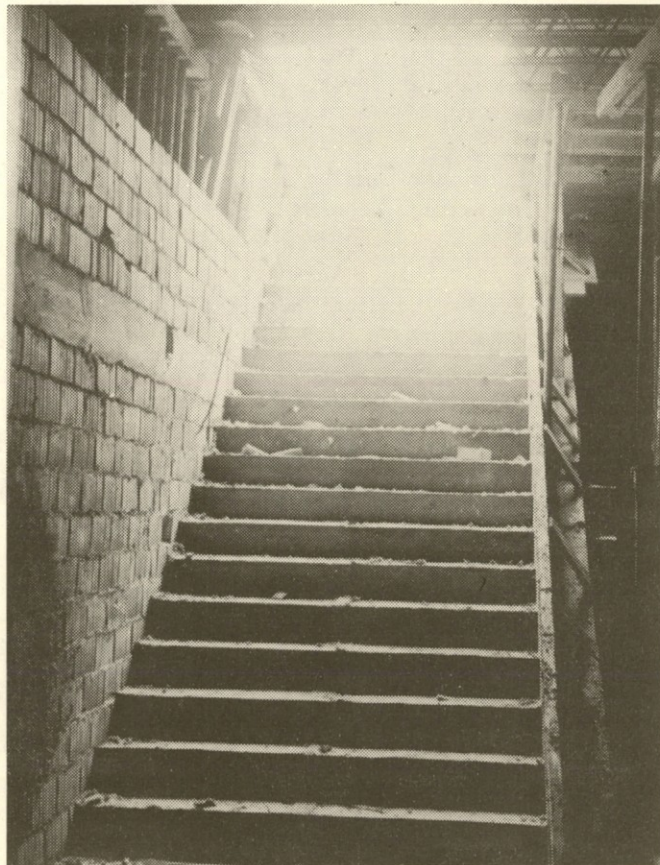
Informacija mora biti objektivna in mora kritično osvetljevati pojave in procese. Naša glasila ne smejo v nobenem primeru pristati na to, da so advokature katerekoli skupine

v temeljni organizaciji združenega dela. Morajo se boriti proti poskusom, da bi ta sredstva spreminjali v sredstva manipulacije ali demagogije. Skupaj s subjektivnimi silami, zlasti z zvezo komunistov in sindikati, se moramo bojevati proti temu, da bi s pisanjem v glasilih lakirali stvarnost, da bi stvarnost prikazovali drugačno, kot je v resnici.

Poglejmo, kako je bilo v delovnih organizacijah, kjer so bile prekinitve dela, in vzemimo časopise ter pogledajmo nekaj števil, kako smo pisali pred krizo, pred pretresom. Ali je iz pisanja sploh možno zaznati nekatere probleme, ostra nasprotja in podobno v določeni delovni organizaciji? To je zelo pomembno vprašanje. Ustvariti namreč moramo možnosti, da bodo glasila kritično osvetljevala probleme in pojave, da bodo imeli torej tudi tisti delavci, ki včasih ostro izra-

žajo svoje nesoglasje, možnost, da povedo svojo kritiko prek teh glasil, da opozarjajo na probleme in da terjajo njihovo razreševanje, da se tako ognemo ostremu konfliktu in da najdemo demokratičen način razreševanja protislovij in urejanja problemov v delovni organizaciji.

Seveda vsega tega ne zmore kolektiv sam, urednik in njegovi sodelavci sami. To je odvisno od tega, koliko se časnik, glasilo delovne organizacije, opira na širši kolektiv, na delavce, na subjektivne sile. Bolj ko je povezan s celim kolektivom, z vsemi delavci, toliko močnejša je njegova hrbtnica in toliko večjo podporo ima proti poskusom spreminjanja teh glasil v advokature in v sredstvo manipulacije itd. Seveda pa s tem nočem reči, kako vsem našim glasilom preti nevarnost, da postanejo sredstva manipulacije.

Po stopnicah
navzgor, iz
garderob v
proizvodne
prostore

letovanje '77

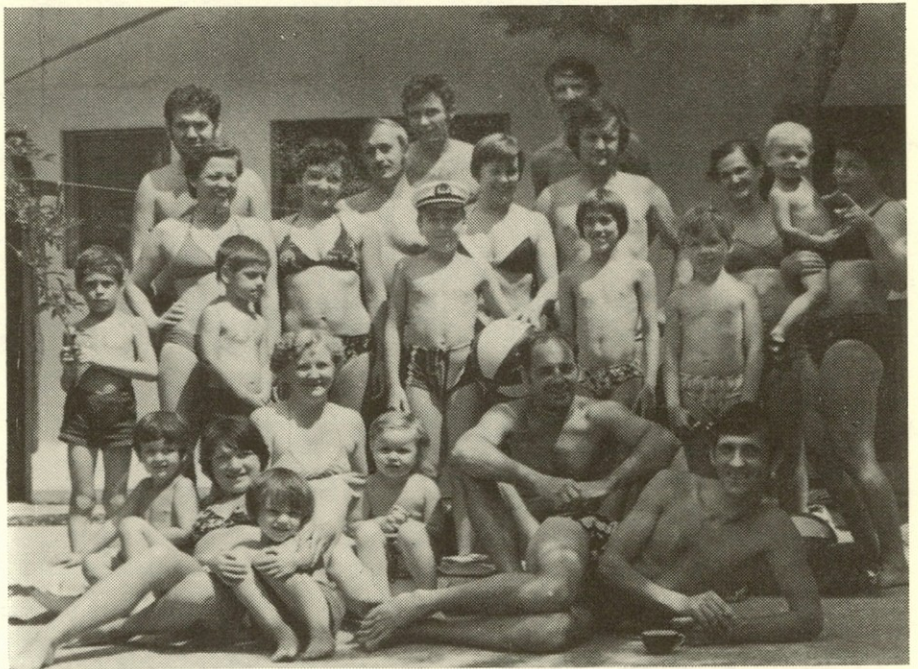
V letošnjem letu so naši delavci lahko letovali na Dugem otoku, v Bašaniji in na Uskovnici. Veliko zanimanja za letovanje je bilo ravno za Bašanijo, saj so bile v času sezone kapacitete 100 % zasedene. Pritožb na letovanje ni bilo saj smo pred sezono zamenjali dotrajani inventar, ter poskrbeli za to, da so se delavci v času dopustov kar najbolje spočili. Dugi otok je bil v času sezone ravno tako zaseden. Edina pomanjkljivost letovanja na Dugem otoku je ta, da je daleč, ter da ni v samem naselju urejeno zdravstveno poslovanje. Saj se vsaka mati boji, da ji ne bi zbolel otrok, zato se delavci tudi niso v tolikšni meri odločali za letovanje na Dugem otoku. Uskovnica je bila v letošnji sezoni zasedena, k temu je veliko pripomogla organizirana akcija sindikata. Delavci so z letovanjem na Uskovnici bili zadovoljni, saj imajo veliko možnosti da hodijo na daljše in krajše izlete v okolico.

SOB

postani

član

samopomoči

Druga skupina Zmajevih dopustnikov z družinami pred našim domom v Bašaniji od 1. - 10. julija letos.

Minilo je poletje

Zaprla so se vrata našega počitniškega doma "Zatišje" v Savudriji. Zaključena je sezona 1977. Minili so letni dopusti in z morja smo se vrnili z različnimi vtisi, večino ma s prijetnimi spomini in prilično zadovoljni. Omenimo naj, da na uredništvo ni prispelo nobeno pismo z morja, z letovanj in izgleda - po tem sodeč, da je bilo vse v najlepšem redu.

Pa vendar ni tako. Še so pomanjkljivosti, ki jih moramo odstraniti in tokrat naj omenimo le naše sobe in sanitarije. Zabeležili smo nekaj razbitih senčnikov stropnih ali stenskih luči, preluknjano mrežo na oknu, poškodovano lestev, manjkajoči končniki na karnisah, že skoraj ne-

uporabna ogledala in še nekaj malenkosti. Predvsem pa bo za prihodnje leto potrebno prebrati sobe ter rešiti problem vlage v tistih sobah, ki mejijo s sanitarijami. V sobah z umivalniki odpadajo številne ploščice. Sanitarije pa je nujno potrebno v celoti prenoviti in dopolniti.

Čas je, da se že sedaj dogovorimo, kaj in kako bomo popravili in kaj dopolnili.

Pri tem bi lahko sodelovali vsi z željo, da bi nam tudi v prihodnjem poletju na letovanju bilo čim prijetneje, v naše skupno zadovoljstvo.

My

novi proizvodi

Velika večina izdelkov široke potrošnje se spreminja; v mislih imamo kakovost, uporabnost, oblikovno rešitev, pa tudi druge elemente, kot so: cena, varnost, sposobnost skladiščenja in druge posebnosti. Vsako leto se torej na tržišču pojavi precej novih proizvodov, ki pomenijo napredek glede na obstoječe izdelke, nekaj med njimi pa pomeni lahko popolnoma nov korak v določenem tipu izdelkov in pogosto tudi uporabnost, ki je za potrošnike v splošnem nova. Reklamne akcije pa tudi sejmi prevzamejo vlogo "poučevanja" potrošnikov glede namena uporabe takšnih novih izdelkov, pa tudi panoji, makete, modeli, navodila in slično na prodajnih mestih. Novih izdelkov ni možno ustvariti v trenutku, tu mislimo predvsem na izdelave orodij in pripomočkov, dobave polizdelkov, tehnologijo proizvodnje, instruktaže določenih delovnih operacij, pa tudi uvedbe kontrole in metodologije. Vsak nov izdelek spremlja torej obdobje priprave k osvajanju proizvodnje, nato poskusno delo oz. uvajanje ob manjših serijah itd. Za izboljšane izdelke so lahko dobe uvajanja precej krajše od tistih pri novih izdelkih. V splošnem pa tudi beseda novi izdelek pove premalo, saj lahko pomeni, da je to nov izdelek določene tovarne oz. združenega podjetja, ali pa je ta izdelek nov za neki določeni trg npr. območje neke države ali pa je celo

popolnoma nov v svetovnem merilu. Ta noviteta je pogosto zelo pomembna, zlasti za prodor na tuja tržišča, prodajo licenc in znanja (know-how).

Ob vsem tem pa moramo upoštevati tudi prednosti, ki jih nudi takšen nov izdelek, ter v vse to vključiti še ceno, kakovost, servise, morebitno montažo ter založenost trga z nadomestnimi deli. Za uspešen prodor na tržišče pa je cela vrsta drugih dejstev: kupna moč potrošnikov, določene modne muhe oz. navade, izredna uporabnost izdelka, pomen prestiža itd. Ta spremljajoča dejstva nikakor ne gre podcenjevati. Nekatera tržišča temeljijo samo na teh rizikih presenečenja in na trenutnem masovnem prodoru na trg, da se šokira konkurenco in ustvari pojem "imena firme" oz. nove kvalitete. Kakor že rečeno pa so si tržišča zelo različna tako po državah, deželah in kontinentih. Različne so si tudi potrebe: ponekod so problemi že s hrano, pitno vodo ali celo prenaseljenostjo, ter se ob takšnih osnovnih problemih življenja določeni sodobni izdelki popolnoma brez smisla. Povrnimo se sedaj v razmere v Evropi ter k izdelkom, ki jih imenujemo "primarne galvanske celice in baterije".

Tudi na tem področju se še vedno pojavljajo novi izdelki, tu mislimo predvsem na baterije iz skupine drugih elektrokemijskih sistemov pa tudi na

uvedbo novih sestavin in komponent v aktivne materiale, do izboljšave električnih in drugih karakteristik npr. hermetičnost, skladiščenje itd. Vzporeden proces pa je pogosto le pomanjkljivo omenjen, to je proizvodnja baterijskih naprav, ki je tudi velikoserijska. Mnogi električni, lahko jim rečemo tudi elektronski oz. polvodniški aparati, tudi spadajo v grupo novih ali celo najnovejših proizvodov. Praviloma gre za nove zmogljivosti npr. prenosnih računalnikov ter za manjšo povprečno moč potrošnje, kjer so torej baterije še bolj dobrodošle. Nekatere naprave so tudi univerzalne, poleg baterij in prenosa je možen tudi direktni prekop

Četrtna dva na velesejmu

na omrežje. Baterije so namreč drage. Rastejo predvsem cene osnovnih surovin, mnoge med njimi so iz uvoza. Pocenitve bi bile sicer možne z novimi konstrukcijami ter tudi z uporabo cenejših osnovnih ali nadomestnih materialov. S tem razvojem in možnostmi pa se bavijo številni manjši ali večji razvojni, raziskovalni in drugi centri. Možnosti uspeha so razmeroma majhne, a nihče ne ukrepa. Morebitni uspeh in prihranki nam lahko mnogokratno povrnejo vse stroške, ki jih vlagamo v takšno delo. Ob tem pa so dostopna tudi nova spoznanja, metode in tehnike ter tehnologije, ki so pogosto uporabne tudi v naketere druge namene.

Danes vemo, da je za izdelavo novih ali novejših tipov baterij potrebno teamsko delo, ki teče po več vzporednih poteh. Pogosto niso problem le nova orodja, temveč so težave tudi z osnovnimi aktivnimi materiali, ki morajo ustrezati v več pogledih npr. - čistota, velikost zrn, kristalna struktura itd. Tudi polizdelki lahko vse pokvarijo. Separatorji in razna tesnila so že takšni materiali. Tehnologija in avtomatizacija proizvodnje določenih tipov primarnih baterij lahko poteka tudi postopoma ob rasti osnovne tehnologije npr.: miniaturnih diskastih celic. K delu se vključujejo tako strokovnjaki drugih profilov in tudi z različnimi pogledi in pristopi k problemu. Kakor že omenjeno pa je poleg kvalitetnega izdelka in redne proizvodnje odločilnega pomena, da tržišče takšen izdelek tudi zahteva v vedno večjih količinah.

P.Ž.

Prejeli smo...

Mnenje ob izidu zadnjih treh številk glasila NAŠ GLAS.

Zelo razveseljivo je branje o napredku gradnje nove Zmajeve tovarne. Iz tozadevnih poročil tovariša Mayerja se vidi, da se je globoko poglobil v načrte bodoče tovarne ter sem prepričan, da se že sam sebe vidi v katerem prostoru bo "uradoval". Všeč mi je, da so objavljeni vsi člani samoupravnih organov, tako da vsak član lahko ve, na koga se mora v slučaju potrebe obrniti. O poročilu ZK pa bi lahko ugotovili, da je popolnoma jasno obrazloženo delo same zveze v tovarni in ne potrebujejo še podrobnejših poročil.

Članom bowling kluba pa vse čestitke, saj so s tem uspehom dokazali, da tudi šport ni ravno od muh v tovarni. Če bi ne bilo v vsaki številki tovarišice Brigitte, bi kar nekaj manjkalo v glasilu Zmaja. Zelo pametno se mi pa zdi, da je uredniški odbor pridobil zdravnike-specialiste, ki poučujejo vse bralce glasila o raznih boleznih današnjega časa. Seveda pa ni dovolj, da človek le na hitrico prebere tak članek, treba je tudi vzeti si nekaj časa in ga dobro "prežvečiti" kot pravimo v ljudski govorici. Prav radoveden sem pa, koliko dopisov bo tovariš urednik dobil od dopustnikov. Letos so po večini vsi dopusti - pusti! Dež na dež, veter na veter, ne pa mislim, da so nekateri le dobili tudi nekaj blagodejnega sončka in tople morske vode.

Slike iz jedilnice so povsem resnične. Posebno glede kruha. Vsi smo že pozabili, koliko je bil vreden košček kruha v času med leti 1941 do 1945.

Čeprav že nekoliko pozno, pa vseeno želimo vsem šoferjem tovarne srečno vožnjo z geslom: očka, vrni se zdrav domov!

Franjo Kristan

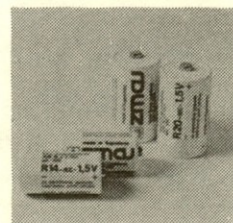
Tovariš Kristan!

Kar takoj je treba povedati, da ste edini, ne samo iz kroga upokojenih sodelavcev, ampak tudi aktivnih, ki zelo redno ocenjujete vsebino našega glasila. Omenil sem: edini! Žal tako je. Vsaka ocena, pohvalna ali kritična nas vzpodbuja za nadaljnje delo.

Naš glas je spet izšel po daljšem premoru. Upamo, da je dovolj opazna izboljšana kvaliteta fotografij. Morda bomo še kaj izboljšali in spremenili, vendar o tem ne bi radi preveč korajžno pripovedovali, kar bi povzročilo prenapeto pričakovanje.

Z željo in pričakovanjem po vaših nadaljnjih ocenah našega glasila vas pozdravlja

Urednik

ozkost ali podjetniška miselnost

Dosti kritik na račun "podjetniške miselnosti" je bilo izrečenih in tudi napisanih. Vendar povprečni poznavalec tega terminusa lahko samo ogorčeno ugotavlja zakaj takšen gnev proti "podjetniški miselnosti". Če gledamo iz političnega in gospodarskega vidika našo družbo ugotavljamo, da jo obravnavamo kot celoto, to je odprto, ne pa samo z vidika enega TOZD oz. SOZD. Ne moremo se zapirati v svoj TOZD ali SOZD in zanemariti problematiko celotne družbe. Takšno gledanje bi pripeljalo do tega, da bi ugasnila vsa solidarnost med republikami in SOZDi ter TOZDi in še mnogo širše. Zato je kritika na račun "podjetniške miselnosti" upravičena, saj je tu mišljena in izražena negativna podjetniška miselnost. To pa je tisto, kar me je privedlo do tega, da skušam objasniti, kaj je "podjetniška miselnost" seveda v negativnem pomenu.

Kadar govorimo o "podjetniški miselnosti" seveda ne mislimo na miselnost dobrega gospodarja, ki se kaže v skrbi za porast produktivnosti, za zniževanje stroškov, za inovacije, za boljše uveljavljanje na trgu, v skrbi za stalen dober razvoj in še marsikaj drugega. Ko govorimo o "podjetniški miselnosti" imamo v mislih nekaj slabega, nekaj nepravilnega. Vsak dan slišimo opozorila, naj se varujemo "podjetniške miselnosti". Na žalost je pri mišljenju in

ravnanju mnogih prava zmešnjava o "podjetniški miselnosti". Nekateri, hoteč poudarjajo kako jim je tuja "podjetniška miselnost", pripisujejo sebi v zaslugo nekatera nastopanja, recimo v zvezi s samoupravnim sporazumevanjem z drugimi temeljnimi organizacijami, medtem ko so taka povezovanja v resnici samo zelo slab poskus prikrivanja prizadevanj temeljnih organizacij združenega dela, da rešujejo z določenimi vlaganji vprašanje svojega obstoja. Mnogi preradi manipulirajo s "podjetniško miselnostjo", v skladu s posebnimi trenutnimi lastnimi

interesi. Imam občutek, da mnogi sploh ne razumejo, kar govorijo. Vendar se mi zdi, da so stvari v zvezi s "podjetniško miselnostjo" precej jasne in nesporne. Prepričan sem, da bi to moralo biti jasno tudi vsem delavcem naše delovne organizacije. Že danes se srečujemo pri svojih važnih od-

ločitvah tudi s problemom "podjetniške miselnosti", še bolj pa se bomo srečavali v bližnji bodočnosti. Neodtujljiva samoupravna pravica vseh delavcev, ki ustvarjajo dohodek je razpolaganje z dohodkom. To je temeljna in zelo važna pravica. Z njo ni dovoljeno manipulirati. Če pa želimo, da bi naš delavec dejansko pravilno odločal o ustvarjenem dohodku, mora naš delavec dobro razumeti tudi to, kaj je "podjetniška miselnost".

O "podjetniški miselnosti" bi lahko govorili še v nekem po-

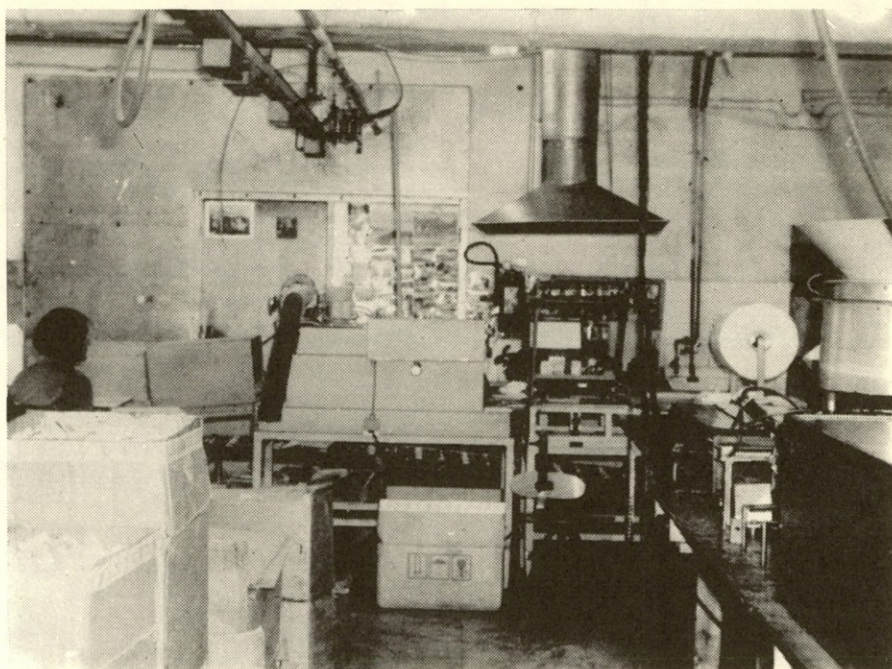

Šest metrov globok izkop za kanalizacijo

sebnem pomenu. Ta bi se kazala takrat ko bi hoteli odločati o dohodku ne z nivojev temeljnih organizacij združenega dela, marveč z nivoja delovne organizacije. Pravilna delitev dohodka mora izhajati iz pravih samoupravnih odločitev delavcev v temeljnih organizacijah. Seveda taka pravilna odločitev zahteva v določenih primerih tudi združevanje, prelivanje ustvarjenega dohodka z drugimi OZD, toda pravica dejanskega odločanja, ne pravica do dviganja rok v potrditev, je osnovna pravica delavcev, ki so ustvarili dohodek. V tem članku ne bi želel razmišljati o taki "podjetniški miselnosti", namreč o pravi, slabi "podjetniški miselnosti." Kaj je torej ta slaba "podjetniška miselnost".

Osnova njene slabosti izhaja iz mišljenja, da so delavci temeljnih organizacij lastniki sredstev, s katerimi razpolagajo. Kot lastniki bi po takem mišljenju lahko dohodek delili samo po svojih podjetniških, ali recimo ozkih, TOZD interesih. Češ, to smo mi ustvarili, to je naše, vsak naj se briga zase. Mi ne priznamo, da smo del družbenega dela, del samoupravne socialistične družbe. Saj pravijo, da z dohodkom le mi razpolagamo! Ali nas imajo za norce, ko govore, da dejansko le ne smemo v celoti razpolagati z dohodkom!

Sredstva s katerimi razpolagamo, niso naša lastnina, marveč mi le z njimi upravljamo, ustvarjamo dohodek in v celoti tudi razpolagamo z dohodkom edinole mi sami. Toda, kadar razpolagamo z dohodkom, se moramo zavedati, da je ta družbeni dohodek rezultat celotnega združenege dela. Zato moramo z njim

Zaključna linija za proizvodnjo baterij R 14 z novo napravo za embaliranje baterij v krčljivo polietilensko folijo.

razpolagati tako, kot zahteva družbena lastnina. Pa bo kdo rekel: "Vse lepo in prav, govoriš tako učeno, da te sploh ne razumem kaj hočeš povedati. Povej mi katera so osnovna načela razpolaganja z doseženim dohodkom, tako kot zahteva družbena lastnina! Ali so sploh te stvari jasne?" Menim, da so te stvari jasne v toliki meri, da lahko postavimo ta načela tako, da jih razume vsak delavec samoupravljaec.

Pri dejanskem razpolaganju z dohodkom moramo poudariti, da smo kot upravljalci družbene lastnine dolžni najprej ohraniti nespremenjeno vrednost sredstev, s katerimi upravljamo, zagotoviti moramo, kot pravimo, enostavno reprodukcijo osnovnih sredstev. Misлити moramo na obstoj in razvoj svoje delovne organizacije, torej najprej vlagati sredstva za svoj obstoj, ostala sredstva pa tako razporejati, da bomo z njimi dosegli največji svoj in družbeni dohod-

kovni interes. "Svoj in družbeni interes" si ne nasprotujeta, marveč dopolnjujeta in pogojujeta. Ničesar ne smemo storiti, da bi začele naše organizacije združenega dela stagnirati ali propadati. Toda, zavedati se moramo, da bo zelo trpe-la v razvoju, če ne bo združevala sredstev za energetiko, prometno infrastrukturo itd. Večji, boljši, trajnejši dohodek bomo marsikdaj lahko dosegli edinole z združevanjem sredstev.

Torej, pri odločanju o razporejanju čistega dohodka, tistega dela, ki ostane, ko smo dali svoj prispevek za davek in prispevke, moramo dati del za osebne dohodke, v skladu z družbenimi merili o delitvi osebnega dohodka. Od ostanka najprej vlagamo za eksistenčne potrebe tiste organizacije združenega dela, ki je ustvarila dohodek. Za razvoj pa določimo ostanek čistega dohodka tako, da si danes in jutri

/naslednja stran/

ozkost

zagotovimo trdno bodočnost, bodisi z direktno razširjeno reprodukcijo v naši organizaciji združenega dela, bodisi preko raznih združevanj. Načelo je jasno!

Deliti moramo tako, da si zagotovimo dobro bodočnost. Od naše presoje pa je odvisno, kaj naj ima prednost, katera je prava pot.

Nihče nas ne sme siliti, da bi združevali naša sredstva, če ne vidimo v takem združevanju našega pravega razvojnega interesa. Odločitev je včasih težka, toda to odločitev morajo sprejeti le tisti, ki so dohodek ustvarili in ne drugi namesto njih. Prav ti delavci samoupravljalci pa prevzemajo tudi določen rizik za svojo odločitev. Kdor bi silil samoupravljalce na določena razpolaganja v imenu nekih višjih interesov, bi kršil načela samoupravljanja.

Izven tega nečela pride občasno še solidarnostna obveza, ki je v naši družbi povsod navzoča.

Kdaj torej govorimo o slabi "podjetniški miselnosti", takrat, ko bi delavci, ki so ustvarili dohodek po zagotovitvi naložb za eksistenčna vprašanja življenja svoje osnovne organizacije dela, sploh ne hoteli razmišljati o tem, da lahko preostanek dohodka najbolje naložijo za svoje interese z združevanjem sredstev, za reševanje določenih akutnih problemov gospodarske infrastrukture, ali pa zagotovitev določene proizvodnje za več koristnikov, med njimi seveda tudi za njih same in se odlo-

krn - pot prijateljstva in slovenske transverzale

12. avgust - petek popoldne.
Zbor pred tovarno Zmaj ob 16. uri
Prijavljenih: 14 članov PD
Prevoz: osebni avto.

čiti po teh širših, toda tudi njihovih interesih.

Koliko je navzoča "podjetniška miselnost" v naši DO? Naša DO je doslej imela vedno pravo razumevanje za reševanje problemov energetike, cest, železnice, solidarnost naložb za gradnjo raznih domov itd. Odzvali smo se pozivom za vlaganje sredstev za te namene in svoje obveze tudi pravočasno izpolnjevali. Tu si nimamo ničesar očitati. Žal pa nam očitajo iz višine SOZD Iskre in nam natrpajo vse nepravilnosti in vsa nesoglasja. Že uvodoma sem povedal, da razpolaga z dohodkom tisti, ki ga ustvarja. Potem je logično, da ne moremo pristati na vrsto za nas nerazumljivih odločitev, kot je, da plačujemo storjeno uslugo dvakrat, to je po tarifi in drugih v vidu davka. Mislim, da se takšna nesoglasja lahko odstranijo, seveda pa mora biti za to obobjestransko razumevanje in popuščanje. Nujno se je treba dogovoriti in iskati poti, da se odstranijo ta nesoglasja. Ta nesoglasja niso velika, so pa napihnjena in je le malo dobre volje potrebno, da se odstrane. Kdo naj nudi to voljo in kdo naj popušča? Iz vidika ustvarjalca dohodka je logično, da obe strani. TOR

Ura je 15 in 30 minut. Počasi smo se začeli zbirati skupaj. Upam, da pridejo vsi. Toda glej presenečenje. Bolj, ko se je bližala ura odhoda več nas je bilo. Prišli so prijavljeni in neprijavljeni. Le kako se bomo vsi odpeljali, če ne bo zadosti osebnih vozil? Tudi ta skrb je odpadla. Vozil zadosti za vse ki so prišli, da bi skupaj z nami videli Krn. Da pa ne bi bila vožnja predraga, se nas je zbasalo v en avto kar pet (upam, da je bil registriran za toliko ljudi).

Končno smo se odpeljali proti Šentvidu. Tam smo vzeli s seboj še enega avtoštoparja. Tako, bili smo vsi skupaj, presenečeni nad takim številom in obenem v strahu ali bo na Komni dovolj prenočišč za vse. Ko se vozimo mimo Kranja, si iz avta mimogrede ogledamo "Gorenjski sejem", opazujemo Stol, ki je bil tokrat lep in čist, brez klobuka iz oblakov in spominjamo se kako zahteven je ta vrh pozimi.

Hitimo skozi Bled v Bohinj in Savico. Obvezne informacije koliko jih je že šlo tisti dan pred nami in kakšno vreme predvidevajo bohinjski vremensarji dobimo v bifeju. Nakup klobukov in značk in že smo natovorjeni s težkimi nahrbtniki, ki skrivajo v notranjosti same dobrote.

Od kolone spredaj se sliši. Gremo - odhod, ura je 17. in 45 minut!. Postavimo se v vrsto in krenemo. Vsi glasno premišljujemo pri smerokazu

ali je res do Komne 2 uri in pol. Če pa bomo takole stali in gledali v smerokaz, pa se bo naša pot potegnila do jutra.

Glasno pogovarjanje se že po prvih serpentinah (vseh je 44) utiša in počasi nekako do 17 serpentine pogovor zamre in sliši se samo še sopihanje. Po eni uri in pol zagledamo kot fatamorgano kočo na Komni. Začelo se je že mrachiti zato počitek ni bil daljši kot 5 (pet) minut. Še malo pa bomo spali v toplih posteljah na Komni. Zadnji vzpon pred Komno pa smo kar poskočili kdo bo prej v koči. Toda glej ga zlomka. Strah iz Ljubljane se je uresničil. Koča na Komni je bila premajhna za tako številno skupino planincev. Pa nič smo dejali malce razočarani in odšli naprej proti koči pod Bogatinom. Res, da je kopa pod Bogatinom manjša kakor na Komni, je pa imela še nekaj prostora za spanje.

Ponoči je zunaj deževalo, bliskalo in grmelno, mi pa smo zaspali v tolažci saj po dežju vedno sije sonce. Tokrat smo se prepričali, da ta pregovor drži 100 %. Zjutraj nas je prebudilo sonce in zvalilo na čist in opran zrak. Prelepe gore so nas vabile, ožarjene od jutranjega sonca, planinska flora pa je bila obložena s kristalnimi kapljicami. Kar na hitro smo pozajtrkovali in že ob 6. uri in 45 minut odhiteli proti sedlu Bogatina. Ves čas nas je grela toplo sonce, mi pa smo uživali s pogledi v vrhovih gora. Hitimo dalje, saj je pred nami še skoraj 5 ur hoda. Pri kasarnah iz prve svetovne vojne, kjer transverzalna pot zavije proti Krnskemu jezeru smo se mi odločili za drugo varianto, ki

palje nekaj časa proti planini Razor in nato na desno za Lepočami, Prehodci in nad Peski na Krnsko Škrbino. Ves čas pa nas je spremljelo čudovito planinsko cvetje od planink, murk in dododendroma.

Krnska škrbina je na višini 2052 m, mi pa smo naredili še zadnji skok (193 m) in pristali na Krnu 2245 m.

Gomiščkovo zavetišče na Krnu je zelo majhno, toda če je sposoben upravnik v njem, se da to zavetišče za ponoči tudi razširiti. Tako nas je strpal v kočo trikrat več kakor jih lahko sprejme normalno. Toda največ je vredno to, da smo bili vsi pod streho.

Naslednji dan pa je bilo vreme bolj kislo. Sonce nikakor ni moglo vstati, in če bi čakali nanj bi spali do 12. ure ali pa še dalj. Na brzino smo se prešteli, če smo vsi že vstali in ubrali pot proti Krnskemu

jezeru. Šele tu smo imeli zajtrk zase in lačne ribe, ki komaj čakajo, da jim vržeš kos kruha ali ostanek jabolka. Poleg zajtrka pa smo imeli še rahel tuš. Verjetno zato, ker se zjutraj na Krnu nisimo umili.

Pot nadaljujemo proti kasarnam in tu zašpilimo klobaso, katero smo začeli delati že prejšnji dan. Pot od Krna do Komne je potekala zelo hitro, saj smo jo prehodili v štirih urah. Še zadnji žig na kartice in že hitimo v dolino.

Tako se je naša pot končala tam, kjer smo začeli - v Savici. Kdo vse je bil ne bomo pisali, tisti pa ki so bili z nami so bili z izletom zadovoljni in obljubili so, da bodo še hodili v gore.

K. B.

Skupina sedmih planincev, katerim je po zajetnem pikniku na Uskovnici 25. junija letos uspelo priti do Vođnikovega doma na Velem polju

PETZECK

3283 metrov

Petzeck se nahaja severno od Lienza v znani Glocknerjevi Schober gruppi. In ta vrh, ki meri 3283 smo obiskali v ne preveč lepem vremenu tudi Zmajevi planinci.

Na pot smo odšli 27. avgusta ob istem času, kakor hodimo redno na delo. Državno mejo smo prestopili na Podkorenu in se odpeljali po Ziljski dolini čez Käsah na Oberdauburg in Lienz. Tu se je naša lepa cesta zaključila in zavili smo po ozki in vijugasti v dolino Debenttal. Naše vožnje je konec (saj smo je po malem že vsi siti) in vzeli smo pot pod noge. Prečkamo rečico Debant, ki se v Lienzu izliva v Dravo in pot se prične po prijetnem travnatem pašniku, še nadaljuje v gozd, kjer ugotovimo, da so tu gobe ravno takšne kakor pri nas le borovnice so bolj debele. Kar ne moremo se ločiti od njih. Toda do vrha je še precej metrov in vodnik nas začne priganjati, sicer bomo mokri ne samo od potu, temveč tudi od dežja, kajti začeli so se že zbirati težki deževni oblaki.

Po dveh urah hoje zagledamo kočo Wagenitzhütte in okrog nje čudovito čista jezera v katerih se ogledujejo in razkazujejo svojo lepoto mogočni tritisočaki. Tu pade odločitev,

Princ Bogo, Cerar Franc, Srebotnik Franc, Krisper Brigita, Ogrin Tomaž in Slemnik Milan na višini 3283 metrov.

da še isti dan osvojimo naš vrh. V koči pustimo težke nahrbtnike in odhitimo proti cilju.

Od kože dalje vodi pot prvo daleč proti vzhodu, nato pa zavije okoli grebena proti severu in v tej smeri se pot dviga samo navzgor. Ker je ura že štiri popoldne smo na tej poti samo mi. Le malo pod prvim ledenikom srečamo osamljenega planinca, ki se že vrača v dolino mi pa vstrajno korakamo po snegu navzgor. Z vznemirjenostjo pogledujemo proti vrhu, kdaj se nam bo prikazal tako težko pričakovani Petzeck.

Vse skupaj nam je pokvarila gosta megla in začelo je po malem tudi snežiti. Toda mi smo vstrajni. Od zadaj se sliši, kako nekdo vzdihuje, da mu že primanjkuje zraka in da se ga loteva vrtoglavica. Nehote pomislim na tiste vrle alpiniste, ki so se vzpenjali na sedem in osetisočake brez kisika, pa so kljub temu prišli na cilj. Zato našega vzdihovalca ne jemljem resno. Še malo pa bomo na vrhu.

Zagledali smo ga lepega, mogočnega in vabljivega. Tisti pa, ki mu je malo prej zmanjkovalo zraka je bil prvi na vrhu. Ne vem kje je imel shranjeno rezervo, saj smo vendar pustili nahrbtnike v koči. Petzeck (3283m) nas je sprejel v gosti megli, svežemu snegu in močnemu vetru, naša srca pa so utripala hitreje, saj je marsikateri od nas prvič stopil na to višino.

Sreča, veselje, čestitke, fotografiranje in vesela slovenska pesem.

Pot nazaj je bila veliko lažja in hitrejša. V kočo smo se vrnili ravno do noči. Prespali smo v prijetnem planinskem domu (imajo tudi centralno ogrevanje, pa čeprav je na 2508 m višine).

V nedeljo pa je bilo vreme zelo slabo. Gosta megla, mrzel dež, razgleda nobenega. Toda vse to nas ni niti malo motilo, saj smo pot, ki smo si jo načrtali, uspešno premagali že prejšnji dan.

Brigita

drobne zanimivosti in novice

V Sloveniji izhaja 500 tovarniških glasil. Naklada posamezne številke se giblje okrog 800.000 izvodov.

Zagrebska tovarna baterij CROATIA se v zadnjem času pojavlja z reklamo na Ljubljanski televiziji v najbolj gledanem času pred TV dnevnikom ob pol osmih zvečer. Prikazane so baterije s poudarkom na "zanesljiv vir energije".

Za dvodnevni izlet 22. in 23. oktobra v Budimpešto, nas je bilo teden poprej prijavljenih 49 interesentov z vplačilom 250 dinarjev. Zapis s potovanja na Madžarsko bomo objavili v prihodnji številki glasila.

Za del ozimnice smo že poskrbeli. Nabavili in razdelili smo 10.300 kilogramov krompirja po ceni 2,55 dinarja.

V soboto 25. junija letos smo se z dvema avtobusoma odpeljali na piknik na Uskovnico. Ob hiši, ki jo imamo v najemu za letovanje, je bilo poskrbljeno za dišeče in okusne dobrote ob stoječih provizoričnih pultih ter za dobro mero razpoloženja v sončnem dnevu.

Občnega zbora članov vzajemne samopomoči ČEBELICA letos ni bilo. Predsednik Lendero Franc je zatrdil, da bo pripravil pregled poslovanja za objavo v decemberski številki glasila.

Jež Zdravko je po sedmih letih z delovnega mesta izmenovodje v proizvodnji odšel na drugo dolžnost v pripravo dela. Zamenjal ga je Stanojevič Miodrag, ki je bil sprejet v delovno razmerje v začetku oktobra letos.

Bazen v rekreacijsko-športnem objektu TIVOLI nam je na voljo ob sredah od 16,30 do 18. ure in ob sobotah od 19,30 do 21. ure. Vstopnice so na razpolago pri Perkon Iztoku v kemijskem laboratoriju, ki jih izdaja ob sredah in petkih dopoldne. Neizkoriščene vstopnice je treba obvezno vrniti. Zvedeli smo, da ugodnost plavanja koristiti precej delavcev predvsem ob sobotah zvečer.

dober začetek

V Hali Tivoli je bil 9. oktobra 1977 povratni dvoboj med ekipama iz Udin in Ljubljane. Ljubljano sta zastopali ekipi Zmaja in B.K. 200.

Med ekipami je v močni konkurenci prvo mesto osvojil ZMAJ v postavi Bolta, Tršan I. Končina, Tršan S. Arko in Tratnik. Za osvojeno prvo mesto je ekipa prejela lep pokal, ki pa ga je potem podarila najboljši Italijanski dvojici.

V konkurenci parov sta prvo mesto prepričljivo osvojila Bolta in Tršan S, ki sta z lahkoto premagala vseh šest italijanskih parov. Posebno dobro je igral Bolta Janez, ki je tudi v finalu posameznikov pokazal dobro formo in osvojil odlično drugo mesto.

T.J.

Ob selitvi skladišč bo po vsej verjetnosti "izginila" še vedno nepojasnjena skrivnost velikega kupa novih, neuporabnih, temeljito zalepljenih pisemskih kuvert.

31. oktober svetovni dan varčevanja

31. oktober je že vrsto let mednarodni dan varčevanja, častorej, ki ga banke izkoristijo tudi za razširjanje osnovnih informacij o vrednosti varčevanja kot načina zbiranja sredstev, se z večjo poslovnostjo približujejo svojim varčevalcem, obenem pa se po samoupravnih poteh povezujejo z občani in delovnimi ljudmi.

Združenje poslovnih bank SR Slovenije, je letošnje akcije ob mednarodnem dnevu varčevanja zastavilo širše kot pretekla leta. Ob tem se je treba zavedati, kako pomembno je varčevanje za naš družbeni in ekonomski razvoj, saj je to obenem naloga, s katero se srečujemo na vsakem koraku.

Zato se je združenje poslovnih bank in hranilnic Ljubljana namenilo, da nam za objavo v glasilu posreduje nekaj podatkov in izhodišč ter naporov slovenskih bank kot posebnih organizacij združenega dela, ki se primarno ukvarjajo z zbiranjem in plasiranjem sredstev, za uresničevanje naših skupnih teženj.

Z uvedbo denarja se je naravna oblika varčevanja spremenila v denarno. S tem pa so za varčevanje nastopile široke možnosti. Ko se je denar uveljavil kot plačilno sredstvo, so se pojavile tudi prve ideje o potrebi varčevanja, pa tudi zamisel o ustanavljanju specializiranih ustanov za zbiranje prihrankov.

Hranilniška misel sega daleč nazaj v preteklost, saj je že pred več kot 360 leti Francoz Hugas Delestre nakazal potrebo po organiziranem varčevanju prebivalstva. Leta 1778

so v Hamburgu ustanovili splošno preskrbovalno ustanovo, ki je v svojih pravilih poudarila, da je "ustanovljena za dobro marljivih oseb obeh spolov, kajti tudi majhni prihranki v hudih časih veliko pomenijo, z nekaj obrestmi pa še več. S svojo marljivostjo in varčnostjo naj tako koristijo sebi in državi . . .".

Ob koncu 19. stoletja so hranilnice različnih dežel začele navezovati medsebojna poslovne stike. Leta 1924 pa so v Milanu ustanovili mednarodni institut za varčevanje. Takrat so sklenile: "31. oktober naj bo vsako leto praznik varčevanja po vsem svetu, da bi se z ustno in pisano besedo širila načela in ideje varčnosti".

Zgodovinsko dejstvo je, da se z delom ustvarja vrednost in da se z varčevanjem ustvarjena vrednost čuva in pomnožuje. To pomeni, da je bogastvo posamezne gospodarske celice, vsega naroda in vsega človeštva posredno ustvarilo varčevanje, zato ni slučaj, da posvečajo veliko pozornost varčevanju že v kapitalističnih državah, posebno pa še v državah s socialistično družbeno ureditvijo.

Varčevanje razvija pri človeku občutek zmernosti in ga

usmerja na bolj urejeno življenje. Vsak varčevalec je nasprotnik razsipništva in se ne zadolžuje lahkomišno. Varčevanje uči človeka skromnosti, odpovedovanja sedanjih zadovoljstev v korist bodočih potreb. Ko se človek odloči za varčevanje, razvija v sebi občutek nesebičnosti. Varčeval namreč ne bo samo zase, ampak tudi za blaginjo svojih bližnjih.

Vsakdo, ki ima prihranek na hranilni knjižici občuti določeno neodvisnost, samostojnost, samozavest, občutek določeno varnost v življenju in delu ter brezskrbno gleda v bodočnost.

Z vidika družbene skupnosti varčevanje dopolnjuje družbeno akumulacijo, ker se preko bančnega sistema ponovno vrača v gospodarstvo, doprinaša razvijanju proizvodnih sil, pospeševanju proizvodnih procesov in ustvarjanju pogojev za materialni in kulturni napredek družbe.

Prav v naši socialistični družbeni ureditvi je treba posvečati veliko pozornost v vzgoji varčevalne zavesti posameznika. Kdor se namreč ni naučil varčevati s svojim premoženjem in dohodki, ta tudi ne bo imel pravičnega odnosa do družbene lastnine.

Mednarodni institut za varčevanje je ob svoji ustanovitvi 1924 objavil naslednji razglas: Delo in varčevanje sta najmočnejša dejavnika na poti h blaginji, napredku in dostojanstvu vsakega posameznika.

Varčevanje naj resnično postane navada, potreba in vrlina vsakega člana naše družbene skupnosti.

Združenje poslovnih bank in hranilnic SRS

velesejem

Letošnji mednarodni Zagrebški velesejem je bil v znamenju 30-letnice obstoja. Na okrog 250.000 kvadratnih metrih rastavnega prostora je sodelovalo preko 1300 razstavljalcev z okrog 300.000 eksponatov za široko potrošnjo in investicijsko opremo. Omeniti je treba, da je bila od 62 držav na velesejmu zastopanih kar 30 držav v razvoju.

Kot vsako pomlad in jesen že dolgo vrsto let je tudi tokrat našel Zmaj svoj razstaveni prostor. V dokaj ličnih vitrinah funkcionalno zadovoljive rešitve razstavnega prostora v prvem nadstropju paviljona VI. smo razstavljali naše proizvode in vzbujali pozornost mimoidočih. Na samem razstavnem prostoru so nas obiskovali pretežno kupci naših izdelkov in kot so zatrjevali naši predstavniki iz prodajne službe, so bili poslovni stiki zelo uspešni in ne nazadnje, tudi naporni če upoštevamo, da se v tednu dni srečuje na velesejmu ves jugoslovanski poslovni svet.

My

Na jesenskem velesejmu v Zagrebu je bilo v našem razstavnem prostoru veliko obiskovalcev. V desetih dnevih razstave smo zabeležili preko 130 poslovnih obiskov predstavnikov iz vseh Jugoslovanskih republik, poleg tega je bilo tudi veliko obiskov predstavnikov podjetij, ki sicer še nimamo z njimi poslovnih stikov, pač pa so se zanimali za naš proizvodni program s predvidevanjem na morebitno možnost sklepanja aranžmajev.

Omeniti pa velja še veliko število posameznikov, ki so kot uporabniki baterij prihajali po nasvete in pojasnila ter se zanimali tudi za alkalne baterije in baterije za pastirje.

Nedvomno so sodelavci naše prodajne službe kot predstavniki Zmaja imeli dolge in naporene dneve, v kar smo se prepričali tudi sami kot obiskovalci letošnjega velesejma v Zagrebu.

Na sliki: Lendero Franc odgovarja na vprašanja obiskovalcev o naših baterijah ob vходу v naš razstaveni paviljon.

tratnik - reprezentant jugoslavije

V Helsinkih je bilo od 15. do 24. junija letos evropsko prvenstvo v bowlingu za osmerke, peterke in pare ter za posameznike, na katerem je sodelovalo 16 ekip.

Jugoslavija je v osmerkah zasedla 10. mesto, v peterkah pa zadnje.

Evropskega prvenstva se je kot član Jugoslovanske reprezentance udeležil tudi naš Jani Tratnik, strojnik pri

montažnem stroju 3R 12. Izbran je bil na selekciji, kjer je pristal na četrtem mestu.

Med posamezniki je bil naš športnik na 80. mestu med 150 tekmovalci.

Vsekakor lep uspeh za Tratnika in še posebej dejstvo, da je zastopal barve Jugoslavije na evropskem prvenstvu v Helsinkih.

My

bolezen našega časa

SARKOMI MEHKIH TKIV IN KOSTI

Sarkom je ime za raka, ki se razvije iz mehkih tkiv, kot so na primer kite, mišice, maščobno in vezivno tkivo ter kosti. Med sarkomi mehkih tkiv je najpogostejši tisti, ki se razvije iz vezivnega tkiva. Ker je vezivno tkivo praktično na vsakem delu telesa, skoraj ni tkiva ali organa, kjer ne bi lahko srečali sarkoma. Najpogostejši je na nogah, redkejši na rokah, pojavlja pa se tudi po trupu, glavi in vratu. Nemalokrat se pojavi na notranjih organih, tako na trebušni mreni, v predelu za trebušno votlino, v grlu in sapniku, želodcu, spolovilih in drugod.

Drugi po pogostnosti je sarkom, ki zraste iz maščobnih celic. Tudi tega najdemo lahko na vsakem delu telesa, najčešče pa se pojavi v predelu pod kolenom, na sedalu, na stegnih, v predelu za trebušno votlino. Ta sarkom zraste navadno v zelo veliko bulo.

Na mehkih tkivih pa srečujemo še druge sarkome, na primer take, ki zrastejo iz progastih mišic, iz gladkih mišic, iz sklepnih ovojníc, poznamo pa še številne druge vrste, ki pa so zelo redke.

Sarkom se največkrat pojavi kot bula. V začetku ne povzroča nobenih težav niti bolečin. Zdi se dobro omejen in če ni na takem mestu, da kazi bolnika ali ga ovira pri raznih gibih, balnik niti ni pozoren nanj. Šele kasneje, ko postane večji ter prične zaradi svoje rasti pritiskati na okolico ali vraščati v okolišna tkiva ter živce, postane boleč ali pa povzroča kakšne druge težave. Če se pojavi na kakšnem notranjem organu, je njegov začetni razvoj še bolj

zahrbtnen; znamenja, ki jih morda kaže, pa pomenijo lahko tudi kako drugo bolezen prizadetega organa ali tkiva. Največkrat so to v začetku neopredeljene tegobe, značilno pa je, da se te tegobe razmeroma hitro stopnjujejo; to je razumljivo, saj večina sarkomov naglo raste. Vsemu temu se kasneje pridružijo splošna znamenja: izguba teka, hujšanje, slabo počutje, zvišana temperatura, nerazpoloženost itd. To pa nam že lahko vzbudi domnevo, da sarkom ni več omejen na prvotno mesto rasti, temveč da se je po krvi razširil po vsem telesu.

Kost je zgrajena iz več vrst tkiv, zato so tudi kostni sarkomi različni. Tako najdemo sarkome, ki zrastejo iz kostnih celic, iz hrustanca, iz vezivnega tkiva in maščobnega tkiva kosti, take, ki zrastejo iz kostnega mozga in še druge. Vsaka vrsta ima svoje posebnosti; sarkom na primer raste hitreje ali počasneje, se razseje prej ali pozneje po krvi, pojavlja se

v različnih starostih itd.

Za kostni sarkom je v primerjavi z drugimi tumorji značilno, da se tam, kjer zraste iz kosti, razmeroma zgodaj pojavi bolečina; pri nekaterih vrstah tudi več mesecev prej, preden je mogoče na kosti karkoli opaziti ali otipati. Ta bolečina je hujša po naporu, na primer po daljši hoji, zlasti pa ponoči. Občasno se k bolečinam pridruži še zvišana telesna temperatura, predvsem ponoči. Z napredovalno rastjo se pojavi na prizadeti kosti bula; koža nad njo je toplejša kot drugje po telesu, včasih opazimo v koži nad bulo razširjene žile, koža se navadno na takem mestu tudi močno znoji. Prav kmalu se tudi pojavijo splošna znamenja bolezni: redno zvišana nočna temperatura, ki ji na videz ne vemo pravega vzroka, slabo počutje, nerazpoloženost, hujšanje. Vsata značilna znamenja dostikrat tudi zdravnikazavedejo, da prej pomisli na kako vnetje kosti kot pa na sarkom.

Ker je pri ugotavljanju sarkomov zelo pomembna zgodnja diagnoza, se pri kostni bolečini, ki traja dalj časa, ne smemo zanašati, češ saj bo to samo po sebi prešlo. To je še posebej pomembno pri otrokih. Ni prav, da starši omalovažujejo otrokove tožke, da ga npr. boli noga, ter tolažijo njega in sebe, da se je verjetno udaril, pa je na to pozabil, da so to rastne bolečine in podobno. Zanimanje tega znamenja resne bolezni, zlasti če je otrok sicer videti zdrav, zavede starše, da z otrokom ne pridejo pravočasno k zdravniku. Vsak zamujen dan pa zmanjšuje možnost uspešnega zdravljenja. Na splošno veljapravilo, če traja kostna

bolečina dalj kot teden dni, ne moremo pa ji najti pravega vzroka, je najbolje, da gremo na zdravniški pregled. Le tako je mogoče dovolj zgodaj ugotoviti kostni sarkom in takoj pričeti z ustreznim zdravljenjem!

Spoznavanje in zdravljenje sarkomov

Le temeljit zdravniški pregled omogoča zanesljivo ugotovitev sarkoma. Samo zunanji pregled bolnika seveda ne zadostuje; potrebne so še posebne preiskave. To so: punkcija in preiskava izsesane vsebine pod mikroskopom ali mikroskopska preiskava izrezanega koščka tkiva iz tumorja; kostni tumor pa včasih lahko spozna zdravnik že iz rentgenske slike obolele kosti in je navadno to prva orientacijska preiskava. Kot smo rekli, so sarkomi v začetku omejeni in okolišna tkiva le odrivajo. Svojo nezadržno rastjo pa začno ta tkiva uničevati, tako da se vraščajo vanje, pritiskajo nanje ali pa jih razkrajajo s svojimi presnovki. Zato zdravimo sarkom najbolje tako, da jih temeljito izrežemo. Ker težko ugotovimo, koliko se je sarkom že razširil v okolje, moramo s tumorjem vred izrezati še dokaj zdravega tkiva okoli njega. Če pa se je sarkom pojavil na roki ali nogi in ga ni moč temeljito odstraniti, je najbolj zanesljivo, da kirurg prizadeti ud odreže - amputira. Odločitev za tako operacijo ni lahka niti za prizadetega niti za zdravnika. Vedno pa moramo imeti pred očmi dejstvo, da je sarkom eden od najbolj zločestih tumorjev. Zelo rad se povrne na mestu, kjer smo ga izrezali. Razumljivo je, da se starši težko odločijo za amputacijo roke ali noge pri svojem otroku. Dostikrat pa predolgo

oklevajo, saj z vsako zamujeno uro lahko tvegamo življenje. Nekateri sarkomi se namreč hitro - nikdar ne vemo kdaj - zasejejo po krvi in meziggi po vsem telesu; v tem primeru pa dokončno ozdravljenje ni več možno. Gre torej za čimprejšnjo odločitev: ali trajna invalidnost ali življenje.

Zgodi se, da se sarkom pojavi na takem mestu, da ga kirurg ne more odstraniti. V takih primerih ga skušamo čimbolj prizadeti z radioaktivnimi žarki. S tem načinom zdravljenja lahko za krajši ali daljši čas zavremo rast tumorja; tumor se zmanjša, težave in bolečine ki jih povzročajo, se ublažijo. Podoben, a slabši učinek imajo tudi kemična zdravila. Z njimi ne moremo doseči dokončnega ozdravljenja, lahko pa v nekaterih primerih za nekaj časa zaustavimo širjenje boleznii.

Za sarkome mehkih tkiv in kosti torej velja, da jih čimprej odkrijemo in z operacijo temeljito odstranimo, čeprav za ceno invalidnosti.

Č E B E L I C A

blagajna vzajemne pomoči

- če želite postati član
- če želite vlagati
- če želite posojilo

Predsednik Franc Lendero in blagajnik Marica Nemeč vam posredujeta podrobne informacije

Dobra stara omara, še pred sedmimi leti naš ponos in reklama za elektronsko ugotavljanje kvalitete baterij -električno napetost baterij.

Števílo zaposlenih

Proizvodni sektor

moških	71
žensk	136
Skupaj	207

Obrat Šentvid

moških	31
žensk	86
Skupaj	117

Skupne službe

moških	61
žensk	57
Skupaj	118

Dne 30. septembra 1977 je bilo v tovarni ZMAJ zaposlenih 442 delavcev, od tega 163 moških in 279 žensk.

gibanje članstva

J U N I J

Sprejeti v delovno razmerje

KERN Slavica, spajanje baterij 3R 12 za nedoločen čas od 2.6.1977.

PENCA Zlatka, pokrivanje baterij 3R 12 za nedoločen čas od 14.6.1977

Prenehalo delovno razmerje

HOČEVAR Liljana, tretja delavka na stroju paperlined R 6 za nedoločen čas, 17.6.1977

J U L I J

Sprejeti v delovno razmerje

MARTINEC Marjan, tehnolog kovosti za nedoločen čas od 1.7.1977

POŽVEK Marija, prva delavka na stroju paperlined R 12 za nedoločen čas od 7.7.77

ROBIČ Andreja, tretja delavka na stroju paperlined R 6 za nedoločen čas od 7.7.1977

PETEK Alojz, obratni električar za nedoločen čas od 11.7.1977

KOBE Peter, ključavničar II. za nedoločen čas od 18.7.77

Prenehalo delovno razmerje

PENCA Zlatka, pokrivanje baterij 3R 12 za nedoločen čas dne 15.7.1977

A V G U S T

Sprejeti v delovno razmerje

PETELIN Slavica, spajanje baterij 3R 12 za nedoločen čas od 2.8.1977.

JUHANT Milan, voznik, za nedoločen čas od 17.8.1977

Prenehalo delovno razmerje

LAZAREVIČ Borde, materialni knjigovodja, za nedoločen čas, dne 10.8.1977

PIRC Jože, skladiščni delavec za nedoločen čas, dne 9.8.1977

S E P T E M B E R

Sprejeti v delovno razmerje

OBOLNAR Jožica, pokrivanje baterij 3R 12 za nedoločen čas dne 1.9.1977

STANISAVLJEVIČ Miloš, drugi delavec na stroju paperlined R 12 za nedoločen čas od 6.9.1977

ZARNIK Marija, materialni knjigovodja za nedoločen čas od 16.9.1977

PRISTOVNIK Branka, prva delavka na stroju paperlined R 6 za nedoločen čas od 20.9.1977

Prenehalo delovno razmerje

KERN Slavica, spajanje baterij 3R 12, za nedoločen čas dne 13.8.1977

ZOREC Vida, snažilka, za nedoločen čas dne 10.9.77

ŠTEH Jože, strojni ključavničar, za nedoločen čas, dne 10.9.1977

PRIMEC Anica, delavka na utiskavanju mase, za nedoločen čas dne 6.9.1977

MIKLIČ Jože, strojni ključavničar, za nedoločen čas, dne 30.9.1977.

V SPOMIN

Te dni je po težki in mučni bolezni preminula v Kliničnem centru v Ljubljani, tovarišica Frančiška GORŠE, roj. Žgajnar. Kot mlado dekle je stopila v službo v tovarni Zmaj, kjer je bila vso dobo do upokojitve zaposlena.

Bila je pridna in vestna delavka, tako, da so bili z njo vsi predpostavljeni zelo zadovoljni. Pred upokojitvijo je še prejela naslov preddejavke, kar pa se ji ni pri pokojnini nič poznalo. Po upepelitvi so jo dne 23. avgusta letos položili k večnemu počitku na pokopališču v Štepanji vasi.

Naj v miru počiva po trdem delu v korist tovarne in svoje nadvse ljubljene družine, kateri izrekamo naše globoko sožalje.

V imenu upokojencev
Franjo Kristan

Družini Frančiške Gorše tudi delavci Zmaja izrekamo globoko sožalje.

"NAŠ GLAS" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna skupnost tovarne "ZMAJ" Ljubljana. Glasilo ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: SMOLIČ Franc, urednik: Marijan MAYER. Tisk: Tiskarna KRESIJA, Ljubljana, Adamič-Lundrovo nabrežje 2. Po pristojnem mnenju št. 421-1/73 oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

zahvala

Ob boleči izgubi mojega očeta

ROZMAN JOŽETA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem razvojnega sektorja v Zmaju za izraženo sožalje in darovani venec

hčerka Vida Čadež

obvestilo upokojencem

V okviru letošnjega praznovanja Dneva republike 29. novembra bomo pripravili že tradicionalno srečanje upokojenih sodelavcev v naši jedilnici.

Vabila z navedbo točnega datuma in uro srečanja boste prejeli pravočasno.

Še posebej pa je treba poudariti, da bo letošnje srečanje v Zmaju, na Šmartinski cesti 28, zadnje in prav zato pričakujemo večjo udeležbo tega obiska.

Nedvomno vas bo precej, ki si boste želeli še zadnjič ogledati proizvodne prostore, v katerih ste preživeli vrsto delovnih let. Kajti, prihodnje leto bo naše novembrsko srečanje že v novi tovarni v Stegnah.

- Ur.

rojstni dan

V NOVEMBRU PRAZNUJEJO

VERBIČ Rozalija

JURAS Milko

PEPIĆ Sulejman

RADINKOVIČ Anica

RETAR Ana

DRČAR Emilija

KAHNE Milan

JANEŽIČ Milan

FLIS Amalija

GLAŽAR Jožica

OGRIN Tomaž

TRATNIK Janez

MEDVED Janez

TRAVNIK Marija

MARKOVIČ Milica

GALI Emica

HREN Jože

ŽINKO Elizabeta

GORIŠEK Fani

LAVRIČ Nežka

STRNAD Lojzka

GROŠELJ Marija

ROBIDA Jožefa

VUJAKOVIČ Ljubiša

SLEMNIK Milan

SETNIKAR Ivanka

MARKOVIČ Katarina

ANTONČIČ Slavko

KRSTIČ Pantelija

KOPREK Polda

PUNGERŠIČ Marija

ERJAVEC Albin

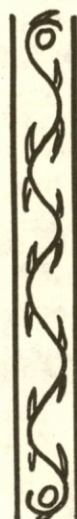
PRIMC Bogomir

POKOVEC Dušan

ZUPANČIČ Antonija

POZVEK Marija

čestitamo

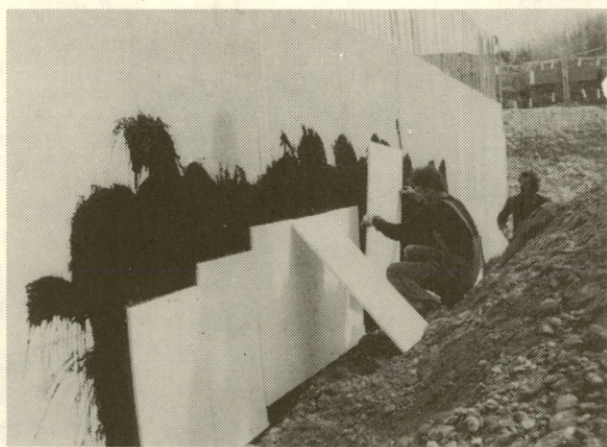
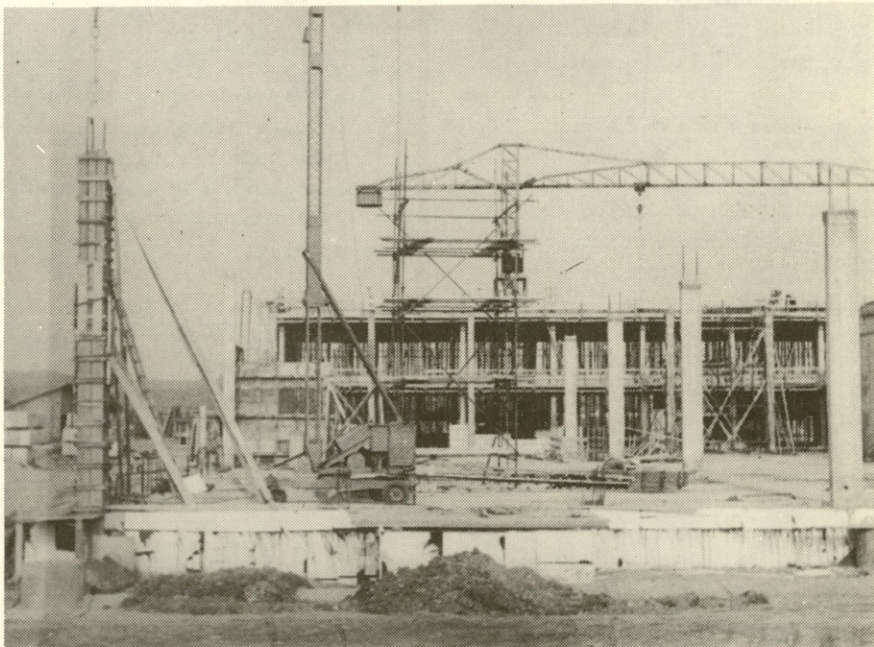
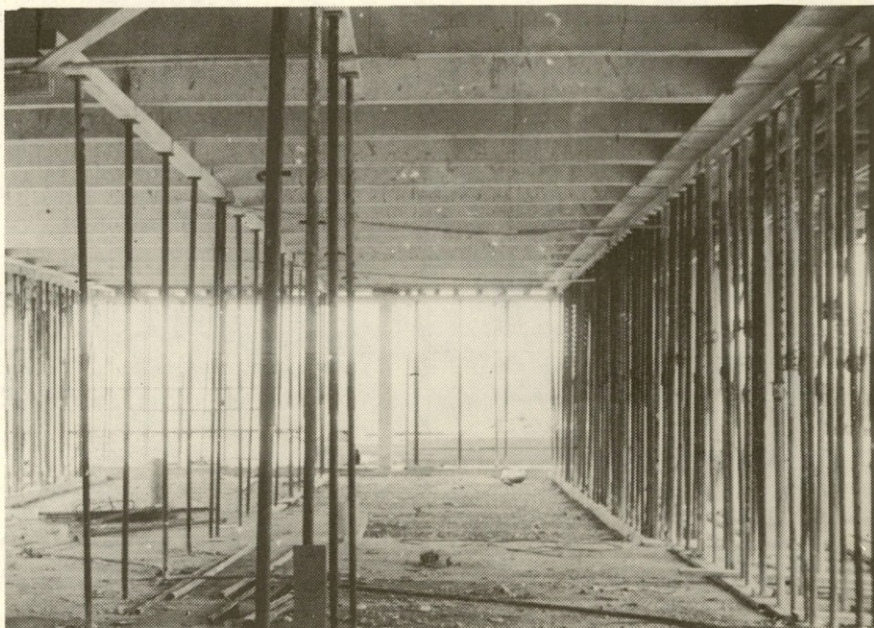
novice z gradbišča

Gradnja nove tovarne ZMAJ v Stegnah napreduje po načrtu in kot je bilo slišati, ni nobene zakasnitve. Vreme je bilo do zdaj zelo naklenjeno, zato zunanja dela potekajo nemoteno.

Enonadstropno upravno poslopje je že pod streho, za proizvodno halo pa je prva plošča že zabetonirana, nad njo pa se dvigajo nosilni stebri. Pričakovati je, da bo streha nad novim delom hale pravočasno končana, na kar bo steklo delo na notranji ureditvi. Sicer pa so delavci v kletnih prostorih upravnega poslopja že opravili velik del s finim ometom.

V kleti pod proizvodno halo bodo med drugim tudi garderobe in sanitarije, odkoder bo speljana zunanja kanalizacija. V ta namen vzporedno z že zgrajeno halo delavci "Tehnike" pripravljajo 6 metrov globok izkop, kamor bodo položili odtočne cevi.

My

Zgoraj: pritličje poslovne zgradbe s pogledom na prostor naše bodoče jedilnice v smeri proti Šentvidu.

V sredini: v ospredju nosilni stebri proizvodne hale z že zabetonirano ploščo nad kletnimi prostori. V ozadju zaključna dela nad prvim nadstropjem upravnega poslopja.

Levo: na zunanje stene kletnih prostorov so položene stiroporne plošče, ki obvarujejo zaščitni bitumenski premaz pred poškodbami pri zasipavanju z gramozom.